

107

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

11. funkční období

107

Zpráva o vývoji Evropské unie
v roce 2016

2017

Zpráva o vývoji Evropské unie v roce 2016

Zpracovala Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR ve spolupráci
s resorty.

Schváleno Výborem pro Evropskou unii dne 10. 4. 2017.

Obsah

Úvod	1
1. Obecné záležitosti	2
2. Finanční a ekonomické záležitosti	6
3. Konkurenceschopnost	10
4. Doprava, telekomunikace, energetika	17
5. Životní prostředí	21
6. Zaměstnanost, sociální politika a zdraví	23
7. Vzdělávání, mládež, kultura a sport	25
8. Zemědělství a rybolov	27
9. Justice a vnitřní věci	29
10. Vnější vztahy	37

Úvod

Zpráva o vývoji Evropské unie v roce 2016 (dále jen „Zpráva“) je vládou předkládána každoročně v souladu s § 119a odst. 1 písm. a) zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, v platném znění. Zpráva byla zpracována Sekcí pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR na základě příspěvků a připomínek jednotlivých resortů. Zpráva zohledňuje usnesení, která k návrhům vybraných legislativních aktů přijal Senát Parlamentu ČR (dále jen „Senát PČR“), popř. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR (dále jen „PSP ČR“) či její Výbor pro evropské záležitosti (dále jen „VEZ PSP ČR“). Zpráva je členěna podle jednotlivých politik EU.

V první polovině roku 2016 vykonávalo předsednictví v Radě EU Nizozemsko (dále jen „NL PRES“), v druhé polovině roku pak koordinovalo činnost Rady EU slovenské předsednictví (dále jen „SK PRES“). Zpráva se soustředí na konkrétní výsledky činnosti institucí EU dosažených v rámci těchto dvou předsednictví.

Hlavní událostí, která zcela zásadně ovlivnila vývoj EU, bylo jednoznačně referendum o setrvání Spojeného království v EU. Britský premiér David Cameron všelidové hlasování vyhlásil poté, co se na únorové Evropské radě s ostatními vedoucími představiteli EU domluvil na opatřeních, která by upevnila zvláštní postavení své země v rámci EU. I přes tuto dohodu hlasovala 23. června nadpoloviční většina zúčastněných voličů Spojeného království pro odchod své země z EU. V návaznosti na tento výsledek aktivovala nová britská premiérka Theresa Mayová dne 29. března 2017 článek 50 Smlouvy o Evropské unii a zahájila tak proces, který má ze Spojeného království učinit historicky první členskou zemi, která opustí Unii.

Ostatních 27 členských států (dále jen „EU-27“) v reakci na tuto událost zahájilo debatu o budoucím směřování Unie a možných reformách jejího fungování. Proces politické reflexe byl na vrcholné úrovni zahájen v září 2016 na mimořádném neformálním setkání představitelů zemí EU-27 v Bratislavě. Bylo na něm přijato tzv. Bratislavské prohlášení, které vymezilo základní linie budoucího směřování EU.

Orgány EU a členské státy (dále jen „ČS“) se v roce 2016 s úspěchem vyrovnávaly s migrační krizí a přijaly řadu opatření přispívajících k efektivní regulaci množství osob přicházejících do EU. K těm nejvýznamnějším opatřením patřilo sjednání společného prohlášení mezi EU a Tureckem, uzavření západobalkánské trasy pro nelegální migraci, vytvoření a spuštění Evropské pohraniční a pobřežní stráže či posilování spolupráce EU s třetími zeměmi původu a transitu, prostřednictvím tzv. migračních kompaktů. V návaznosti na teroristické útoky, které postihly mj. Francii, Belgie a Německo, se ČS shodly na nových předpisech zjednodušujících výměnu informací, omezujících přístup ke zbraním či posilujících pravomoci agentury Europol.

V hospodářské oblasti lze za nejdůležitější událost označit říjnový podpis Komplexní hospodářské a obchodní dohody (CETA) s Kanadou. EU rovněž dále pokračovala v implementaci strategií pro vnitřní trh a Jednotný digitální trh a v budování Energetické unie.

Během roku 2016 historicky zcela poprvé mezi unijními ústředními orgány – Evropskou komisí (dále jen „EK“), Evropským parlamentem (dále jen „EP“) a Radou EU (dále jen „Rada“) – probíhal konzultační proces o legislativních prioritách EK pro následující rok. Tento postup vyvrcholil přijetím společného prohlášení EP, Rady a EK, které vytyčilo obecné cíle a priority pro rok 2017 a určilo body zásadního politického významu, jež se budou v legislativním procesu řešit přednostně.

1. Obecné záležitosti

Politika soudržnosti

Rok 2016 byl pro politiku soudržnosti (PS) velmi důležitý - nejen z hlediska legislativních a nelegislativních aktů, ale také i z pohledu událostí, které se dotýkají nejzákladnějších principů EU a jejích politik – rozhodnutí Velké Británie o vystoupení z EU.

Během NL PRES byly přijaty dva právní akty: 1) nařízení v přenesené pravomoci týkající se podmínek a postupů k rozhodnutí o tom, zda mají částky, které nelze získat zpět, uhradit členské státy (ČS); 2) nařízení v přenesené pravomoci definující standardní stupnici jednotkových nákladů a paušálních částek za účelem úhrady výdajů ČS ze strany EK. NL PRES se dále soustředilo na projednání závěrů Rady k různým aspektům PS – veřejná zakázky, zjednodušování, inteligentní specializace a synergií či ke sdělení EK: Investovat do zaměstnanosti a růstu a maximalizovat příspěvek Evropských strukturálních a investičních fondů.

Během SK PRES byla projednána a schválena změna nařízení EP a Rady, kterým se mění nařízení EU č. 1303/2013, pokud jde o některá ustanovení týkající se finančního řízení pro některé ČS, jejichž finanční stabilita je postižena či ohrožena závažnými obtížemi. Obsahově se jednalo o navýšení míry spolufinancování o 10 % pro Kypr. Návrh by přijat v listopadu 2016. Projednána byla také technická úprava národních obálék, v rámci níž byla snížena alokace pro ČR v rámci Fondu soudržnosti na základě příznivého ekonomického vývoje.

V září 2016 zveřejnila EK střednědobou revizi Víceletého finančního rámce, přičemž byl také zveřejněn návrh na změnu finančního nařízení a dalších 15 sektorových nařízení, včetně nařízení týkajících se PS¹. Návrh je dosud projednáván na pracovních skupinách Rady.

Na sklonku roku 2016, na základě politického prohlášení předsedy EK, zveřejnila EK návrh na úpravu Obecného nařízení spočívající v navýšení míry spolufinancování na 100 % ve zvláštní ose pro země postižené přírodními katastrofami (případ Itálie). Návrh se dosud projednává, neboť jednotlivé ČS vidí návrh skepticky, přičemž hlavním problémem je navržená míra spolufinancování. Kompromis navržený MT PRES nabízí možnost řešení a v nadcházejících dnech bude návrh diskutován v trialogu.

I přes výše uvedené aktivity nelze nezaznamenat určitou míru kohezní skepse, která se projevuje především na nejvyšších místech komisní hierarchie, kde se PS nesetkává s pozitivním vnímáním. V nadcházejícím roce lze očekávat posílení této kohezní skepse a pro ČR bude důležité zaujmout proaktivní přístup při prosazování PS jaké fundamentální investiční dlouhodobé politiky.

Rozšíření

Proces rozšíření v roce 2016 stejně jako v letech předchozích zahrnoval země západního Balkánu a Turecko. K určitému pokroku na cestě do EU došlo v případě většiny dotčených zemí, i když tento pokrok byl doprovázen zhoršujícími se vztahy v regionu i politickou situací v jednotlivých zemích. Rozpory ohledně přístupu k Turecku způsobily, že Rada GAC v prosinci 2016 poprvé v historii neschválila závěry k rozšíření. Ty byly následně vydány jako závěry předsednictví.

Vztahy mezi EU a **Tureckem** získaly v prvním čtvrtletí roku 2016 významný impuls uzavřením Společného prohlášení EU-Turecko z 18. března. Ve druhé polovině roku byly

¹ Obecné nařízení, nařízení týkající se Evropského fondu regionálního rozvoje a Evropského sociálního fondu.

vzájemné vztahy však výrazně ovlivněny důsledky neúspěšného pokusu o vojenský převrat v červenci 2016. Opatření turecké vlády byla na straně EU převážně hodnocena jako nepřiměřená. Přesto Turecko zůstává v mnoha oblastech klíčovým partnerem Evropské unie. **Černá Hora** v roce 2016 potvrdila svou pozici v čele rozšiřovacího procesu. Během téhož roku byly otevřeny celkem čtyři vyjednávací kapitoly. Docházelo k dotváření právního a institucionálního rámce pro oblast právního státu. Černá Hora však dle EK i Rady musí vykazovat konkrétní výsledky v oblasti boje proti korupci a organizovanému zločinu. V rámci přístupových rozhovorů se **Srbskem** byly během roku 2016 otevřeny čtyři nové vyjednávací kapitoly. Dobrým tempem nadále probíhala domácí příprava. Během roku 2016 pokračoval dialog s Kosovem, a to zejména na technické úrovni. Problém však představuje nedostatečná implementace dosud uzavřených dohod. V případě **Makedonie** navzdory opakovaným doporučením EK zatím stále nedošlo k zahájení přístupových rozhovorů kvůli sporu s Řeckem ohledně názvu makedonského státu. Proces evropské integrace Makedonie však již druhým rokem brzdila primárně vleklá politická krize. EK zopakovala svou připravenost prodloužit své doporučení zahájit přístupová jednání s Makedonií, ovšem podmínkou zůstává implementace politických dohod k odstranění vnitropolitické krize a neodkladných reforem. **Albánie** učinila v roce 2016 významný pokrok v plnění klíčových priorit, které jsou nezbytné pro otevření přístupových rozhovorů, zejména schválením ústavních změn, umožňujících komplexní reformu soudnictví. EK tak doporučila zahájení přístupových rozhovorů, ovšem podmínila jej věrohodným a hmatatelným pokrokem při provádění soudní reformy, zvláště pak při prověřování soudců a státních zástupců (tzv. *vetting*). **Bosna a Hercegovina** podala 15. února 2016 přihlášku ke členství v EU, načež ji Rada dne 20. září 2016 přijala a požádala EK o vypracování stanoviska k přihlášce (*avis*). Zároveň probíhala implementace reforem v kontextu tzv. Reformní agendy, balíčku reformních opatření sjednaným za účasti EU a mezinárodních finančních institucí. Celý rok však na druhou stranu charakterizovala politická nestabilita a sílící nacionalistická rétorika. **Kosovo** získalo historicky první smluvní vztah s EU, a to vstupem v platnost Dohody o stabilizaci a přidružení dne 1. dubna 2016. Probíhající reformy v oblasti právního státu umožnily EK navrhnout v květnu 2016 zahrnutí Kosova mezi země, s nimiž mají státy schengenského prostoru bezvízový styk, ovšem za dvou podmínek – že dojde k ratifikaci dohody o hranicích s Černou Horou a že Kosovo bude pokračovat ve zlepšování výsledků v boji proti organizovanému zločinu a korupci. Paralelně probíhal dialog se Srbskem o normalizaci vztahů.

Vláda ČR ve své politice podpory dalšímu rozšiřování EU nadále postupovala v souladu s usnesením Senátu PČR č. 340 z 2. března 2016, dle něhož Senát PČR tento proces podporuje a vnímá ho jako úspěšný, efektivní a důvěryhodný nástroj pro stimulaci reformního úsilí v zemích aspirujících na členství.

Zlepšování právní úpravy a Meziinstitucionální dohoda

EK v květnu 2015 vydala **balíček opatření ke zlepšování právní úpravy** (tzv. *Better Regulation Package*), který obsahoval také návrh **Meziinstitucionální dohody o zdokonalení tvorby právních předpisů** (dále jen „IIA“). Výsledný text IIA vstoupil v platnost dne 13. dubna 2016. Mezi její hlavní cíle patří posílení konzultací a posuzování dopadů v průběhu celého unijního legislativního procesu (u všech zapojených institucí – EK, Rada a EP) s důrazem na hodnocení dopadů na malé a střední podniky, průmysl a občany, a posílení spolupráce institucí v rámci legislativního programování a plánování.

V rámci implementace IIA se NL PRES zaměřilo na tři aspekty: legislativní programování, posouzení dopadů a transparentnost. K legislativnímu programování přijala Rada pro obecné záležitosti v březnu 2016 mechanismus účasti Rady na diskusích v rámci příprav ročních programů EK. Mechanismus byl poprvé aplikován na Radě v červnu 2016 (*early input* pro

EK v rámci přípravy pracovního programu na rok 2017). Rada adaptovala na IIA vlastní mechanismy pro zacházení s posouzeními dopadů; otázka posuzování dopadů podstatných (*substantial*) pozměňovacích návrhů v rámci Rady zůstala otevřenou. Transparentnosti se věnovala Rada v červnu 2016. Zatímco databáze legislativního procesu a rejstřík aktů v přenesené pravomoci byly bezvýhradně podpořeny, myšlenka systematické publikace mandátů Rady pro trialogy nebyla přijata.

SK PRES pokračovalo v implementaci zejména v oblasti legislativního programování. Dne 25. října 2016 přijala EK svůj roční pracovní program, který prezentovala Radě v listopadu 2016. Předmětem diskuze Rady byl tento program i jednotlivé body připravovaného **Společného prohlášení Rady, EK a EP o ročním interinstitucionálním programování** (*Joint Declaration on annual interinstitutional programming*). Posledně uvedený dokument přijala Rada na svém zasedání dne 13. prosince 2016.

Podle bodu 40 IIA mají být v rámci implementace dohody **v souvislosti se sjednáváním a uzavíráním mezinárodních dohod projednána zdokonalená praktická ujednání pro spolupráci a sdílení informací** mezi institucemi v rámci daném zakládacími Smlouvami. První setkání zástupců všech tří institucí na politické úrovni proběhlo za tímto účelem dne 23. listopadu 2016 ve Štrasburku.

V bodě 27 IIA se EK zavázala, že do konce roku 2016 navrhne **přizpůsobení stávajících právních předpisů, které odkazují na regulativní postup s kontrolou, právnímu rámci podle Lisabonské smlouvy**. Dne 14. prosince 2016 EK za tímto účelem publikovala dva návrhy nařízení EP a Rady (tzv. komitologické omnibusy).² V rámci Rady se jejich projednáním bude zabývat pracovní skupina Přátelě předsednictví (jejíž první jednání v této věci proběhlo dne 20. března 2017).

Dne 14. září 2016 bylo publikováno **Sdělení EK EP, Evropské radě a Radě - Zlepšování právní úpravy: lepší výsledky pro silnější Unii**, v němž po dvou letech svého funkčního období zhodnotila naplnění závazků, které si v oblasti zlepšování právní úpravy stanovila. Vývoj pozitivním směrem je dokladován například na postupném snižování počtu návrhů nařízení a směrnic, které předložila EK EP a Radě v rámci řádného legislativního postupu, stažením či zrušením řady zastaralých návrhů nebo zahájením prací na zjednodušení stávajících pravidel v dalších 103 oblastech. Zmíněny jsou i konzultace, které mají napomoci transparentnosti celého procesu a lepšímu zacílení opatření. EK se zavazuje v nastoleném kurzu pokračovat, například předloží EP a Radě roční průzkum zátěže včetně posouzení proveditelnosti cílů pro snížení zátěže v klíčových odvětvích či sdělení o uplatňování práva Unie na podporu jeho účinnějšího uplatňování, provádění a vymáhání.

Platforma REFIT EK zapojuje národní experty a stakeholdery do činnosti jejího **programu REFIT** (Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů), jehož cílem je systematicky identifikovat a transparentně provádět iniciativy, které významně sníží náklady a zjednoduší právní prostředí. V rámci této platformy se setkávají národní experti, zástupci Evropského hospodářského a sociálního výboru a Výboru regionů či podnikatelského sektoru, sociálních partnerů a občanské společnosti. Platforma REFIT v průběhu roku 2016 shromažďovala, posuzovala a prioritizovala řadu podnětů pro snižování regulatorní zátěže a předložila 22 stanovisek s konkrétními návrhy EK. **Výbor pro kontrolu regulace EK**, který má poskytovat

² Návrh nařízení EP a Rady o přizpůsobení řady právních aktů, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 a 291 Smlouvy o fungování EU, COM(2016) 799 final; návrh nařízení EP a Rady o přizpůsobení několika právních aktů v oblasti spravedlnosti, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování evropské unie, COM(2016) 798 final.

nezávislou kontrolu kvality hodnocení dopadů vypracovaných EK, má tři externí členy i širší a posílený mandát, včetně hodnocení stávajících předpisů.

Právní stát

EK dne 13. ledna 2016 zahájila (historicky první) strukturovaný dialog k prosazování a zachování zásad právního státu s některou z ČS. **Vlastní mechanismus dohledu nad dodržováním zásad právního státu EK aplikovala na Polsko (PL)**. Následně v návaznosti na vyhodnocení relevantních informací nejprve zaslala PL dne 1. června 2016 neveřejné stanovisko, poté dne 27. července 2016 adresovala PL soubor konkrétních doporučení. Výhrady EK směřovaly zejména k novele zákona o ústavním soudu, ke jmenování soudců ústavního soudu a k efektivitě fungování ústavního soudu a ústavního přezkumu nové legislativy. V odpovědi polská vláda odmítla doporučení EK pro neopodstatněnost a nesoulad s ústavou PL. Dne 21. prosince 2016 EK potvrdila, že v PL systémové ohrožení právního státu trvá a přijala doplňující doporučení týkající se nevyřešených problémů i problémů nových a vyzvala PL k jejich řešení do 2 měsíců; zároveň připomněla, že v případě neuspokojivého výsledku může zvážit možnost spuštění procedury podle čl. 7 SEU.

Problematikou se zabývá i EP, který dne 25. října 2016 přijal usnesení o „Vytvoření mechanismu EU pro demokracii, právní stát a základní práva“. Ambiciózní iniciativa EP obsahuje doporučení EK, aby do září 2017 předložila na základě čl. 295 SFEU návrh na uzavření interinstitucionální dohody (Pakt Unie o demokracii, právním státu a základních právech), která by vytvořila komplexní mechanismus Unie zahrnující všechny příslušné aktéry a sjednocující a doplňující všechny stávající mechanismy. Hlavním cílem by podle EP měla být prevence porušování hodnot Unie a jeho náprava, měla by však zahrnovat i případné sankce.

Reforma volebního práva EU

EP v listopadu 2015 navrhl reformu volebního práva EU v rámci **revize Aktu o volbě členů EP ve všeobecných a přímých volbách z roku 1976**. Návrh musí být přijat jednomyslným rozhodnutím Rady po obdržení souhlasu EP a schválen všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.

Předmětný materiál je projednáván od ledna 2016 v pracovní skupině Rady, v jejímž rámci došlo k důležitým konsenzuálním změnám. ČR na jednáních vystupuje v souladu s usnesením č. 216 ze dne 14. ledna 2016 VEZ PS PČR a usnesením Senátu PČR č. 400 ze dne 20. dubna 2016. Členské státy se již dohodly např. na vypuštění návrhu na společný volební obvod nebo návrhu na nominace kandidátů na předsedu EK evropskými politickými stranami.

Reforma Soudního dvora EU

K 1. září 2016 došlo v rámci reformy soudního systému EU (schválené v prosinci 2015) ke **zrušení Soudu pro veřejnou službu** a k přechodu jeho agendy zpět na Tribunál. Zároveň došlo k navýšení počtu soudců Tribunálu o 7 na stávajících 47. V roce 2019 bude reforma završena navýšením počtu soudců Tribunálu o 9 na konečných 56 (dva za každý členský stát).

2. Finanční a ekonomické záležitosti

Hospodářská politika

V únoru 2016 byla Radou potvrzena společná pozice EK a Rady k **flexibilitě Paktu o stabilitě a růstu**, tj. ke zohledňování hospodářského cyklu, hospodářských reforem a veřejných investic přispívajících k provádění takových důležitých reforem v rozpočtovém dohledu.

EK rovněž předložila návrhy na **zlepšování předvídatelnosti a transparentnosti** Paktu o stabilitě a růstu beze změny platné legislativy. Posílení transparentnosti a předvídatelnosti Paktu podpořili i ministři na neformálním zasedání Rady pro hospodářské a finanční věci v dubnu 2016. V návaznosti na to Rada v prosinci 2016 potvrdila stanoviska Hospodářského a finančního výboru k **provádění rozpočtového dohledu**.

EU v roce 2016 pokračovala v koordinaci hospodářských politik EU, zejména v rámci tzv. **evropského semestru**. Priority hospodářské politiky EU podle tzv. *Roční analýzy růstu*, kterou EK vydala v listopadu 2015, zůstaly stejné: obnovení investic, hospodářské reformy a zodpovědná fiskální politika. Stejné priority jsou stanoveny i na rok 2017. V roce 2016 rovněž probíhaly přípravy na zahájení činnosti Evropské fiskální rady formálně zřízené Komisí v říjnu 2015.

Prohlubování HMU

V návaznosti na tzv. Zprávu pěti předsedů z roku 2015, která apeluje na prohloubení a budování **Hospodářské a měnové unie** ve dvou fázích, pokračovaly během roku 2016 práce na první fázi v rámci stávajících nástrojů a Smluv, kdy byla přijata řada opatření v oblasti hospodářské (např. zavedení zjednodušeného procesu Evropského semestru), finanční (např. ratifikace mezivládní dohody týkající se některých aspektů Jednotného fondu pro řešení krizí) a fiskální unie (např. formování Evropské fiskální rady) a posilování demokratické odpovědnosti.

Statistika

V oblasti statistiky bylo přijato několik nových předpisů, v některých případech po dlouhých jednáních z předchozích let. Týkají se oblasti cenové statistiky (harmonizované indexy spotřebitelských cen, statistiky cen plynu a elektřiny pro koncové uživatele), statistiky platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic, zahraničního obchodu se třetími zeměmi (extrastat) nebo statistiky dopravy (železniční a dopravy po vnitrozemských vodních cestách). Významného pokroku bylo dosaženo při přípravě prodloužení evropského statistického programu 2013-2017 do roku 2020. EK také představila návrh nové úpravy sociálních statistik v EU, jehož projednávání bude pokračovat i v dalším období.

Daně

V oblasti přímých daní byly v roce 2016 schváleny dva legislativní návrhy zaměřené na odstranění agresivního daňového plánování a vyhýbání se placení daní: **návrh směrnice proti vyhýbání se daňovým povinnostem**; a **návrh směrnice o povinné automatické výměně informací v oblasti daní**. V listopadu EK vydala **Balíček pro zdanění obchodních společností**, jenž obsahoval tři návrhy: návrh směrnice pro společný základ daně z příjmu a směrnici pro společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob; návrh směrnice řešící hybridní nesoulady; a návrh směrnice o mechanismu řešení sporů

v oblasti dvojího zdanění. Pozice vlády ČR k povinné výměně informací v oblasti daní je v souladu s usnesením č. 243 VEZ PS PČR ze dne 2. března 2016 a stejně tak pozice vlády ČR k návrhu směrnice o společném základu daně z příjmů právnických osob je v souladu se souvisejícím usnesením č. 337 VEZ PS PČR ze dne 15. prosince 2016.

Oblasti nepřímých daní byla v roce 2016 věnována velká pozornost. V dubnu EK představila **Akční plán pro oblast daně z přidané hodnoty „Směrem k jednotnému prostoru DPH“**, který obsahoval přehled opatření pro krátkodobý i střednědobý horizont, urgentní opatření proti podvodům a sazby DPH. Akční plán obsahoval rovněž i možnost dočasné aplikace mechanismu přenesení daňové povinnosti (*reverse charge*). Samostatný návrh stanovující podmínky pro **udělení výjimky pro uplatnění reverse charge** představila EK v prosinci. Získání dočasné výjimky představuje hlavní prioritu pro ČR, která reverse charge považuje za nejúčinnější nástroj v boji proti karuselovým podvodům. V červnu byla po několikaletém projednávání schválena změna směrnice o DPH, pokud jde o zacházení s poukazy. V neposlední řadě EK vydala na konci roku návrhy **v oblasti DPH, které obsahují opatření pro podniky v EU zabývající se elektronickým obchodem**, včetně návrhu na **snížení sazby DPH na elektronické publikace**. Očekává se, že na návrzích bude nalezena shoda do konce roku 2017. Pozice vlády k Akčnímu plánu pro oblast DPH je v souladu se souvisejícím usnesením č. 289 VEZ PS PČR ze dne 28. června 2016 a usnesením č. 501 Senátu PČR ze dne 14. července 2016.

Rozpočet EU

Rozpočet EU pro rok 2017 byl po vyjednávání v dohodovacím výboru schválen v listopadu 2016. Dle konečného kompromisu byla celková výše závazků pro rok 2017 stanovena na 157,86 miliard EUR a výše plateb na 134,49 miliard EUR. V rozpočtu na rok 2017 bude k dispozici na řešení **migračního tlaku a zajištění bezpečnějšího života evropských občanů** téměř 6 miliard EUR v prostředcích na závazky, což je **zhruba o 11,3 % více** než v roce 2016.

V září 2016 představila EK návrh střednědobé revize Víceletého finančního rámce (VFR) 2014-2020, která by měla zajistit navýšení prostředků EU na prioritní programy EU (tj. na zaměstnanost a růst, migraci a bezpečnost) na roky 2017 – 2020 o cca 6,3 mld. EUR. K samotnému návrhu revize VFR přijala Rada pro obecné záležitosti předběžnou politickou dohodu dne 15. listopadu 2016, přičemž formálně byla pozice Rady přijata dne 7. března 2017. V průběhu roku 2017 se tak očekává její schválení. Pozice vlády k revizi Víceletého finančního rámce na období 2014 - 2020 je v souladu se souvisejícím usnesením č. 320 z 57. schůze VEZ PS PČR konané dne 3. listopadu 2016 a usnesením Senátu č. 113 ze dne 8. března 2017.

Dojednána by také měla být revize finančního nařízení. V souvislosti s očekávaným odchodem Velké Británie z EU budou jednáni o podobě rozpočtu EU po roce 2020 pravděpodobně zahájeni až po dosažení dohody o finančním vyrovnání mezi EU a UK.

Cla

V průběhu roku 2016 probíhalo přizpůsobení vnitrostátních předpisů členských států novému **celnímu kodexu Unie**. Úplná implementace všech pravidel by měla nastat v roce 2020. Na konci roku 2016 byla vytvořena **nová formace Rady na úrovni generálních ředitelů celních správ**. Bude se zabývat zejména bojem proti daňovým podvodům (v oblasti spotřebních daní a DPH) a otázkami bezpečnosti, např. bojem proti financování terorismu.

Finanční sektor

V roce 2016 pokračovalo projednávání návrhů na **posílení bankovní unie**. K 1. lednu 2016 byla ve všech státech účastnících se bankovní unie ratifikována mezivládní dohoda týkající se některých aspektů Jednotného fondu pro řešení krizí (*Single Resolution Fund - SRF*), což umožnilo, aby Jednotný mechanismus pro řešení krizí (*Single Resolution Mechanism*) nabyl plné účinnosti. Byla rovněž uzavřena dohoda na přechodném financování SRF v podobě individuálních (nesdílených) úvěrových linek, přičemž právním základem těchto linek jsou standardizované soukromoprávní bilaterální Dohody o úvěrových linkách (*Loan Facility Agreements - LFA*) uzavírané jednotlivými státy účastnícími se bankovní unie a Jednotným výborem pro řešení krizí (*Single Resolution Board – SRB*). V kontextu snižování rizik EK na konci roku 2016 představila rozsáhlý **balíček návrhů k dalšímu zvýšení odolnosti bank**, jehož součástí jsou návrhy na revizi regulatorních pravidel s cílem snížení rizik v bankovním sektoru a opatření, která by měla přispět k posílení schopností bank poskytovat úvěry malým a středním podnikům.

V průběhu roku 2016 byly ve všech členských státech dokončeny transpozice směrnic, které jsou v širším rámci součástí bankovní unie. Jedná se o Směrnici o ozdravných postupech a řešení krizí bank (*Bank Resolution and Recovery Directive - BRRD*) a Směrnici o systémech pojištění vkladů (*Deposit Guarantee Schemes Directive - DGSD*). Plná transpozice BRRD byla podmínkou pro zahájení jednání o trvalém jisticím mechanismu Jednotného fondu pro řešení krizí, které tak na expertní úrovni probíhá od konce roku 2016.

Pokračovalo projednávání návrhů k vytvoření **Unie kapitálových trhů**. V případě návrhu nařízení o sekuritizaci je projednávání v pokročilé fázi, od začátku roku 2017 probíhají jednání s EP v rámci trialogů. V trialozích bude od května 2017 projednávána rovněž revize nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu a nařízení o evropských fondech sociálního podnikání, k níž schválila Rada v prosinci 2016 obecný přístup. Dále byl diskutován návrh o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování. V červnu byl k tomuto návrhu přijat obecný přístup Rady a v prosinci se podařilo dosáhnout politické dohody.

Politická dohoda byla rovněž přijata k návrhu **nařízení o fondech peněžního trhu** (v listopadu 2016), jehož cílem je posílení stability a zajištění dostatečné likvidity těchto fondů.

Podpora investic

S cílem oživit investice v EU se v prosinci 2016 ministři financí EU dohodli na podmínkách, za nichž by souhlasili s **prodloužením fungování Evropského fondu pro strategické investice (EFSI)**. Tzv. **EFSI 2.0** by měl do roku 2020 vygenerovat dodatečné investice cca 500 miliard EUR. Fond by měl soukromé investory motivovat k účasti na rizikovějších projektech, přičemž záruka z rozpočtu EU je navrhována nově ve výši 26 miliard eur (do poloviny roku 2018 je k dispozici 16 miliard eur) a záruka ze strany EIB by byla navýšena na 7,5 miliardy eur (do pol. r. 2018 je k dispozici 5 miliard eur). Očekávaný objem generovaných investic za dosavadní rok a půl existence EFSI je v rámci EU přes 150 miliard euro, které by měly mít pozitivní dopad na více než 370 tisíc malých a středních podniků³. Schválení prodloužení fungování EFSI se ze strany EP očekává v průběhu r. 2017.

³ Stav k 16. listopadu 2016

Účetnictví

V dubnu 2016 EK představila návrh **novely účetní směrnice**. Cílem návrhu je zvýšení daňové transparentnosti právnických osob formou zavedení požadavků na každoroční zveřejňování informací ze strany největších nadnárodních skupin společností působících v EU. Návrh navazuje na komplexní seznam iniciativ v daňové oblasti, se kterými EK přišla na jaře 2015 ve svém Akčním plánu a je rovněž úzce provázán s revizí směrnice o správní spolupráci, která vyžaduje předkládání veřejných zpráv daňovým orgánům EU podle jednotlivých zemí (tzv. *country-by-country reporting*). Kompromisní znění návrhu předložilo SK PRES v prosinci 2016. Sporným bodem však zůstává právní základ návrhu (zda postupovat dle čl. 115 SFEU (stanovisko Právní služby Rady) nebo dle čl. 50 SFEU (stanovisko EK)).

3. Konkurenceschopnost

Vnitřní trh

Od konce roku 2015 pracuje EK za asistence členských států na přípravě návazných opatření vyplývajících ze Strategie pro vnitřní trh vydané pod názvem „Modernizace jednotného trhu: více příležitostí pro lidi a podniky“. Strategie nastiňuje opatření a návrhy potřebné k odstranění přetrvávajících bariér a zlepšení fungování vnitřního trhu. V návaznosti na uvedenou strategii EK dne 25. května 2016 představila balíček legislativních návrhů týkajících se elektronického obchodu, jehož součástí byl také návrh **nařízení o řešení zeměpisného blokování** (tzv. geo-blocking) a jiných forem diskriminace kvůli státní příslušnosti, místu bydliště či místu usazení zákazníků. Předložený balíček je součástí naplňování Strategie pro jednotný digitální trh a Strategie pro vnitřní trh se zbožím a službami a jeho cílem je řešit problém zeměpisného blokování. Po projednání na úrovni pracovní skupiny Rady a Výboru stálých zástupců byl přijat obecný přístup na zasedání Rady pro konkurenceschopnost dne 28. listopadu 2016.

Na počátku června 2016 EK také vydala **sdělení ke sdílené ekonomice**, jehož cílem je umožnit podnikatelům a spotřebitelům maximálně využít přínosy sdílené ekonomiky, ale zároveň ve veřejném zájmu zaručit, aby došlo k vyřešení všech nejasností spojených s regulací tohoto nového obchodního modelu.

Během roku 2016 také pokračovaly práce a intenzivní diskuze s EK a ve skupině podobně smýšlejících zemí k připravovaným legislativním návrhům v rámci naplňování Strategie pro vnitřní trh (zejm. tzv. **servisní balíček**, který ve finální podobě obsahuje legislativní návrhy týkající se **evropského elektronického průkazu služeb, notifikace povolovacích režimů dle směrnice o službách a tzv. testu přiměřenosti (proporcionality)**). Tyto návrhy budou v roce 2017 v Radě a EP projednávány. V návaznosti na tuto diskusi zamýšlí EK v roce 2017 vydat tzv. vymáhací balíček zahrnující Jednotnou digitální bránu (*Single Digital Gateway*), Akční plán k SOLVITu a nástroj pro zjišťování informací na vnitřním trhu (SMIT).

Usnesení PS PČR a Senátu PČR ke Strategii pro vnitřní trh se zbožím a službami je při formulování a prosazování pozic plně respektováno a je ve shodě se schválenou rámcovou pozicí vlády ČR.

V květnu 2015 byla přijata revize **nařízení o insolvenčním řízení**, která bude účinná od června 2017 (s výjimkou části o insolvenčních rejstřících, kde byla účinnost odložena na červen 2019 a členské státy musí své insolvenční rejstříky vytvořit nejpozději do června 2018). Nyní EK společně s členskými státy zahájila práce na propojení insolvenčních rejstříků a tvorbě příloh v rámci implementačních aktů.

Výzkum a vývoj, inovace

Pozornost evropské agendy se v roce 2016 v průběhu NL PRES **věnovala ex-post hodnocení 7. rámcového programu**. V této souvislosti byly také přijaty Závěry Rady, které uvádí základní principy a aktivity, na kterých je jak 7. rámcový program pro výzkum, tak i současný rámcový program Horizont 2020, postaven a které patrně budou přetrvávat i pro nadcházející rámcové programy, jako je excellence, zacílení na dopad, věda a společnost, partnerství a spolupráce v projektech, snaha o zjednodušení, účinnost investic, synergie, výzkumné infrastruktury a další.

Značné úsilí bylo v průběhu roku 2016 také věnováno **problematice otevřeného vědeckého systému**. Závěry Rady k uvedené oblasti ve stručnosti shrnují současný stav, kdy díky digitálním technologiím dochází k enormnímu nárůstu vědeckých dat, což zásadním

způsobem mění způsob, jakým je prováděn výzkum. S cílem lepší koordinace byla EK v roce 2016 ustavena **Open Science Policy Platform**, která podpoří další vývoj evropské politiky otevřeného přístupu a sdílení dobrých praxí včetně modelů pro otevřený přístup, návody a principy pro nakládání s vědeckými daty, apod.

Členské státy v návaznosti na přijetí Závěrů Rady k Cestovní mapě Evropského výzkumného prostoru pro léta 2015-2020 (dále jen „ERA Roadmap“) vytvořily v **průběhu 1. poloviny roku 2016 klíčové dokumenty tzv. „národní“ ERA Roadmap**, které implementují priority stanovené v ERA Roadmap do národních strategických a koncepčních dokumentů s působností v oblastech výzkumu, vývoje a inovací. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vypracovalo **Národní ERA Roadmap ČR pro léta 2016-2020** v květnu 2016.

V druhé polovině roku 2016 byla v rámci SK PRES značná pozornost na evropské scéně věnována **problematické lidských zdrojů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací**, ke které byly také přijaty **Závěry Rady: Opatření na podporu mladých výzkumných pracovníků, zvýšení atraktivity vědeckých kariér a podporu investic do lidského potenciálu ve výzkumu a vývoji**. Výzkumní pracovníci jsou jedním z klíčových faktorů pro rozvoj Evropského výzkumného prostoru a posílení konkurenceschopnosti EU v globálním kontextu; jejich činnost má značný dopad na zvyšování kvality života občanů. Z tohoto důvodu je problematika lidských zdrojů pro výzkum již dlouhá léta v popředí zájmu při vytváření politik a iniciativ na úrovni EU.

EK na konci roku 2016 zahájila **veřejnou konzultaci ke střednědobému hodnocení rámcového programu Horizont 2020**. Konzultace byla otevřena pro všechny občany, veřejné i soukromé subjekty, regionální správní orgány, ministerstva a příslušné zúčastněné strany v oblasti inovací uvnitř i vně EU.

Politika malých a středních podniků

V průběhu roku 2016 pokračovala implementace **Evropského aktu pro malé podniky** („*Small Business Act for Europe - SBA*“) s důrazem na tři prioritní oblasti identifikované v Akčním plánu pro SBA z 1. prosince 2008 a Akčního plánu podnikání 2020.

Dne 22. listopadu 2016 EK vydala **sdělení „Budoucí evropští lídři: Iniciativa pro začínající a rychle se rozvíjející podniky“** („*Start-up and Scale-up Initiative*“), které je rovněž součástí Strategie pro vnitřní trh. Cílem této iniciativy je vytvoření lepších podmínek pro rozvoj start-upů a jejich růst v Evropě, proto se zaměřuje na odstraňování bariér, např. prostřednictvím Jednotné digitální brány (Single Digital Gateway), daňových opatření, shromažďování a analýzy dat o start-upech a scale-upech, nového legislativního návrhu v oblasti insolvenčního práva, obchodní politiky, rozšíření aktivit Enterprise Europe Network o specializované poradenství pro fázi rozšiřování podniku či peer review podnikatelského prostředí a aktivit v samotných členských státech. Dne 23. listopadu 2016 EK představila toto sdělení na zasedání Síť evropských zmocněnců pro MSP v rámci konference SME Assembly pořádané SK PRES a EK.

Síť evropských zmocněnců pro MSP se v průběhu roku 2016 rovněž zabývala přípravou **Evropského akčního programu pro MSP** (*European SME Action Programme*). Finální verze tohoto dokumentu bude představena na dalším zasedání SME Envoys dne 30. března 2017 v Záhřebu. Akční program se zaměřuje na zjednodušení právní úpravy pro MSP, přístup na zahraniční trh, přístup k financím, podnikatelské vzdělávání, druhou šanci, digitalizaci MSP aj.

Právo obchodních společností

V průběhu roku 2016 pokračovalo projednávání návrhu směrnice, **kteou se mění směrnice 2007/36/ES, pokud jde o podporu dlouhodobého zapojení akcionářů, a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o některé prvky výkazu o správě a řízení společnosti.** Hlavním cílem návrhu je vytvoření harmonizovaného přístupu, jenž by měl přispět k dlouhodobé udržitelnosti společností v EU, vytvářet atraktivní prostředí pro akcionáře a posílit přeshraniční hlasování zlepšením účinnosti řetězce kapitálových investic, aby bylo možné podpořit růst, tvorbu pracovních míst a konkurenceschopnost EU. Shody mezi EK, EP a Radou nad kompromisním zněním návrhu bylo dosaženo v prosinci 2016. EP návrh novely směrnice schválil v březnu 2017. Konečné přijetí návrhu Radou by mělo brzy následovat. Novela směrnice vstoupí v platnost dva roky po jejím zveřejnění v Úředním věstníku Evropské Unie.

Během roku 2016 úspěšně pokračovalo projednávání **návrhu směrnice o některých aspektech práva obchodních společností.** Směrnice sloučí do jednoho předpisu několik významných směrnic EU v oblasti obchodních společností. Konkrétně jde o směrnice č. 82/891/EHS, 89/666/EHS, 2005/56/ES, 2009/101/ES, 2011/35/EU a 2012/30/EU. Cílem návrhu je přispět ke zpřehlednění unijní úpravy práva obchodních společností tak, aby se toto právo stalo srozumitelnějším a přístupnějším nejen pro jeho adresáty, ale i pro širokou veřejnost.

V druhé polovině roku 2017 lze očekávat zahájení projednávání **návrhu novely směrnice 2005/56/ES o přeshraničních fúzích kapitálových společností.** Novela by měla revidovat stávající úpravu přeshraničních fúzí a dále by měla nově upravovat i přeshraniční rozdělení kapitálových společností; konkrétní návrhy zatím nebyly předloženy. V této souvislosti některé členské státy (včetně České republiky) projevíly vůli (společným dopisem ze dne 31. ledna 2017), aby novela harmonizovala i přeshraniční přemístění sídla.

Duševní vlastnictví

V červnu byla přijata směrnice EP a Rady 2016/943 **o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním.** Směrnice harmonizuje právní úpravy členských států s cílem zajistit na celém vnitřním trhu dostatečnou a jednotnou úroveň občanskoprávních prostředků ochrany v případě neoprávněného získání, využití nebo zpřístupnění obchodního tajemství. Mimo jiné vymezuje pojem obchodního tajemství a okolnosti, za nichž je jeho získání, využití nebo zpřístupnění oprávněné či neoprávněné, a stanoví postupy na ochranu práv vlastníka. Směrnice je v zásadě založena na přístupu minimální harmonizace; členské státy tedy mohou stanovit vyšší úroveň ochrany.

V oblasti autorského práva v roce 2016 pokračovalo naplňování Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě (z r. 2015). V Radě EU pokračovalo projednávání návrhu nařízení o **zajištění přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu,** v květnu 2016 byl Radou EU schválen obecný přístup. Koncem roku 2016 začalo v rámci tzv. dialogu vyjednávání s EP, které pokračovalo i v roce 2017 (k dohodě na návrhu nařízení mezi Radou a EP došlo v únoru 2017). K návrhu nařízení přijal VEZ PS PČR usnesení č. 238 ze dne 18. února 2016, které bylo zohledněno při vyjednávání návrhu v Radě EU.

V září 2016 zveřejnila EK **tzv. druhý autorskoprávní balíček,** sestávající ze čtyř legislativních návrhů a doprovodného Sdělení - Podpora spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky orientované na autorské právo na jednotném digitálním trhu.

Cílem legislativních návrhů je reformovat unijní právní úpravu v oblasti autorského práva tak, aby lépe vyhovovala digitálnímu prostředí. Jde o následující návrhy:

- návrh nařízení, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, která se použijí na některé on-line přenosy vysílacích organizací a další přenosy televizních a rozhlasových programů;
- návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu;
- návrh nařízení o přeshraniční výměně kopií některých děl nebo jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Uníí a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení;
- návrh směrnice o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Během podzimu se začaly všechny uvedené legislativní návrhy postupně projednávat v Radě a v EP.

Stanoviska a doporučení vyplývající z usnesení VEZ PS PČR č. 318 ze dne 3 listopadu 2016 a z usnesení Senátu PČR č. 128. zde dne 9. března 2017 jsou při vyjednávání návrhů v pracovních orgánech Rady zohledňována.

Průmyslové vlastnictví

V oblasti patentového práva v průběhu roku 2016 pokračovaly práce na implementaci tzv. **patentového balíčku**, tedy systému, který naváže na již existující evropský patent. Účinnost celého patentového balíčku, skládajícího se z Dohody o Jednotném patentovém soudu (Dohoda UPC) a dvou již dříve přijatých nařízeních týkajících se evropského patentu s jednotným účinkem, závisí na vývoji ratifikačního procesu a účinnosti Dohody UPC. Celkově je zatím uloženo 12 z 13 požadovaných ratifikací, schází jen ratifikace Německa a Spojeného království, které jsou klíčové. Rovněž pokračovala i jednání Přípravného výboru pro Jednotný patentový soud a Užšího výboru Správní rady Evropské patentové organizace (EPO).

Na půdě Rady pro konkurenceschopnost v průběhu roku 2016 probíhala na základě průlomových rozhodnutí velkého stížnostního senátu Evropského patentového úřadu v případech č. G0002/12 a č. G0002/13 ze dne 25. března 2015 diskuse k **patentovatelnosti produktů získaných v podstatě biologickými způsoby**. Dne 3. listopadu 2016 k tomu vydala EK Sdělení o určitých člancích směrnice EP a Rady 98/44/ES ze dne 6. července 1998 o právní ochraně biotechnologických vynálezů.

Ochrana spotřebitele

V prosinci 2015 předložila EK **návrh směrnice o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a návrh směrnice o některých aspektech smluv o prodeji zboží on line a jinými prostředky na dálku**. NL a SK PRES se v roce 2016 zabývalo pouze projednáváním návrhu směrnice o digitálním obsahu, neboť na březnové Radě pro spravedlnost a vnitřní věci bylo odsouhlaseno odložení projednávání směrnice o prodeji zboží on-line, a to zejména ve světle skutečnosti, že EK v současné době provádí REFIT stávající směrnice 1999/44/ES upravující dotčenou otázku (výsledky budou zveřejněny v průběhu roku 2017). V prosinci 2016 byl SK PRES předložen druhý kompromisní návrh, který byl připraven společně s MT PRES jako základ pro další

projednávání v roce 2017. Zástupci ČR při jednání v Radě postupovali v souladu s usnesením VEZ PSP ČR č. 238 ze dne 18. února 2016 a usnesením Senátu PČR č. 404 z 20. dubna 2016.

V květnu 2016 byl EK předložen **návrh nařízení EP a Rady o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele** (CPC nařízení). Projednání návrhu začalo již za NL PRES. Za SK PRES projednávání nabíralo na své intenzitě, o čem svědčí skutečnost, že od května do konce roku 2016 se členským státům podařilo v rámci Pracovní skupiny Rady pro ochranu a informování spotřebitele projednat celý text CPC nařízení ve znění předloženém EK, k tomu projednat další dva kompromisní texty Rady a ve spolupráci SK PRES a MT PRES připravit návrh třetí verze kompromisního znění CPC nařízení určené k projednání již během následujícího maltského předsednictví. Zástupci ČR při jednání v Radě postupovali v souladu s usnesením VEZ PSP ČR č. 292 z 1. září 2016.

Jednání k **legislativnímu balíčku k bezpečnosti spotřebitelských výrobků a dozoru nad trhem**, který EK předložila v únoru 2013, jsou zablokována a ani na Radě pro konkurenceschopnost v květnu 2016 se nepovedlo tuto situaci zvrátit. Rada očekává stažení návrhu ze strany EK.

Průmyslová politika

V dubnu 2016 rozeslala EK dopis účastníkům Varšavské konference přátel průmyslu, v němž informovala o svých aktivitách v oblasti **podpory konkurenceschopnosti evropského průmyslu**. Dopis představuje svého druhu koncepční dokument EK k průmyslové politice založený na integraci aspektu konkurenceschopnosti průmyslu do všech dalších politik EU („*mainstreaming*“) a zmiňuje iniciativy EK typu Strategie pro vnitřní trh, Investiční balíček, Strategie pro jednotný digitální trh, Energetické unie či Balíčku k lepší regulaci, jakož i sektorový přístup (např. GEAR 2030 pro automobilový průmysl, HLG k energeticky náročným odvětvím apod.)

V dubnu 2016 v rámci balíčku pro modernizaci technologií a veřejných služeb na jednotném digitálním trhu přijala EK **sdělení Digitalizace evropského průmyslu – Dosažení maximálních přínosů jednotného digitálního trhu**, jehož cílem je posílit konkurenceschopnost EU v digitálních technologiích a zajistit, aby každý průmyslový podnik v Evropě, v kterémkoli odvětví, v kterékoli lokalitě a bez ohledu na velikost, mohl v plné míře těžit z digitálních inovací. Přidaná hodnota EU se očekává u aktivit zaměřených např. na realizaci jednotného digitálního trhu, zlepšení přístupu k financování, rozvoj digitálních inovačních hubů, podporu VaVaI u převratných technologií či průmyslové platformy.

V rámci **podpory malých a středních podniků v oblasti obrany** pokračují práce na implementaci Akčního plánu EDA pro MSP, včetně usnadnění přístupu k evropským nástrojům jako jsou ESIF a program COSME. V prosinci 2016 EK také zveřejnila nové **sdělení „Evropský obranný akční plán“**, který má přispět k efektivnějšímu vynakládání finančních prostředků v oblasti společné obrany členských států EU a dále mj. posílit vnitřní trh v oblasti obranného průmyslu. Projednávání vybraných aspektů tohoto akčního plánu budou předmětem jednání na úrovni EU v průběhu roku 2017.

Pokud jde o **sektorové aktivity**, EU se v roce 2016 opět zaměřila na vybraná odvětví, zejména energeticky náročná (EII), jako je ocelářský či chemický průmysl. Pozornost byla soustředěna zejména na hlavní aspekty ovlivňující jejich konkurenceschopnost (MES Číny, revize EU ETS, ceny energií aj.). Ve své činnosti pokračovala skupina EK na vysoké úrovni k EII a byla zahájena monotematická jednání šerpů v rámci pracovních skupin.

V březnu 2016 vydala EK **sdělení „Ocelářství – Jak v Evropě uchránit udržitelná pracovní místa a růst“** („sdělení“). Evropská rada vyzvala Radu, aby se urychleně zabývala sdělením EK s cílem přijmout významná opatření v reakci na obtížnou situaci evropského ocelářského odvětví, v kontextu nadměrné kapacity na globální úrovni. Rada pro konkurenceschopnost proto v září 2016 věnovala tomuto sektoru velkou pozornost a zabývala se zejména nekalou soutěží ze strany globálních partnerů, nástroji pro boj s nimi (zejména nástroji na ochranu obchodu, TDIs) a klimaticko-energetickou politikou EU.

Pokud jde o **oblast automobilového průmyslu**, v říjnu 2015 EK ustavila skupinu na vysoké úrovni pro konkurenceschopnost a udržitelný růst automobilového průmyslu v Evropské unii (GEAR 2030). V průběhu roku 2016 probíhala jednání projektových týmů k jednotlivým tématům (např. hodnotové řetězce, mezinárodní konkurenceschopnost, autonomní a nízkoemisní vozidla, mezinárodní obchod a lidské zdroje) a vyhodnocení práce projektových týmů se očekává v říjnu 2017 na zasedání Skupiny na vysoké úrovni, na němž by měla být přijata Závěrečná zpráva GEAR 2030, včetně doporučení k dalšímu směřování evropského automobilového průmyslu a jejich podpůrných opatření ze strany EK a členských států.

Technická harmonizace

V oblasti technické harmonizace byla v první polovině roku 2016 potvrzena EP v rámci 1. čtení dohoda s Radou nad texty návrhů nařízení z oblastí **osobních ochranných prostředků, spotřebičů plyných paliv a lanových drah**, jejichž cílem je zjednodušení regulatorního prostředí a zajištění rovných podmínek pro hospodářské subjekty v daných oblastech vnitřního trhu. Návrhy nařízení byly zveřejněny v březnu 2016 v Úředním věstníku EU.

NL PRES dále zahájilo projednávání návrhu nařízení o **schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla a o dozoru nad trhem s nimi**, jehož cílem je přezkum stávajícího právního rámce pro schvalování motorových vozidel. NL PRES dále zahájilo projednávání návrhu nařízení, kterým se stanoví **pravidla pro dodávání hnojivých výrobků s označením CE na trh**, jehož cílem je usnadnit přístup organických hnojiv a hnojiv na bázi odpadů na vnitřní trh EU.

Zveřejněním v Úředním věstníku EU bylo v druhé polovině roku 2016 ukončeno projednávání návrhu **nařízení o požadavcích vztahujících se na mezní hodnoty emisí a schválení typu spalovacích motorů v nesilničních pojízdných strojích**, jehož cílem je zajištění řádného fungování vnitřního trhu v dané oblasti a postupné snižování emisí z nových motorů.

Ani v roce 2016 nedošlo k posunu v projednávání návrhu nařízení o **zjednodušení převodu motorových vozidel registrovaných v jiném ČS**. Jednání je zablokováno z důvodu přetrvávající neshody mezi ČS nad zněním sporného čl. 3 návrhu nařízení stanovujícího kritérium pro registraci vozidla v jiném členském státě.

Podpisem „**Společné iniciativy v oblasti normalizace**“ na okraji zářijového jednání Rady pro konkurenceschopnost, jejímž cílem je modernizace evropského systému normalizace, lepší a rychlejší stanovování normalizačních priorit a reakce na globální výzvy a vývoj v oblasti digitalizace, naplnila EK prostřednictvím SK PRES svůj záměr posílit význam evropských norem pro integraci vnitřního trhu a vybudování jednotného a účinného systému evropské normalizace.

Vesmírná politika

Za NL PRES zahájila EK širokou diskusi o podobě **Kosmické strategie pro Evropu**, do které zapojila národní kosmické agentury, podniky, výzkumnou sféru i občany. NL PRES se rozhodlo navázat na iniciativu LU PRES pro obnovení činnosti platformy Space Council a dne 30. května 2016 uspořádalo v Haagu neformální zasedání ministrů pro vesmírnou politiku členských států EU a ESA. Hlavním cílem tohoto neformálního jednání byla diskuse o podstatě a směřování Kosmické strategie pro Evropu. Za NL PRES proběhlo první jednání k přípravě Kosmické strategie pro Evropu na vysoké úrovni.

SK PRES uspořádalo druhé jednání k přípravě Kosmické strategie pro Evropu na vysoké úrovni a pokračovalo v konzultacích ke znění Kosmické strategie. Dne 26. října 2016 vydala EK sdělení s názvem Kosmická strategie pro Evropu. Členské státy měly možnost tuto strategii diskutovat dne 29. listopadu 2016 na formálním zasedání Rady pro konkurenceschopnost ve formaci pro vesmírnou politiku. Za účelem implementace Kosmické strategie pro Evropu připravuje MT PRES návrh závěrů Rady, které by měly být přijaty na zasedání Rady v květnu 2017.

V závěru roku 2016 byly spuštěny **iniciační služby programu Galileo**. Jedná se o významný krok na cestě k plně provozní fázi programu, kdy jsou služby poskytovány sice v omezeném, ale již provozním režimu. V průběhu roku 2016 byly zprovozněny družice Sentinel 1B a Sentinel 3A, které významně posílily pozorovací kapacity programu Copernicus. EK ve spolupráci s ESA a ČS připravily návrh rozvoje nové podoby pozemního segmentu Sentinel. Od poloviny roku 2016 je rovněž připravován pracovní program Horizontu 2020, konfigurace vesmír, na období 2018 – 2020.

4. Doprava, telekomunikace, energetika

Silniční doprava

Na konci července 2016 vydala EK balík opatření pro urychlení přechodu směrem k nízkouhlíkové ekonomice v Evropě, v rámci kterého bylo i **sdělení Evropská strategie pro nízkoemisní mobilitu**. VEZ PS PČR ve svém 311. usnesení ze dne 22. září 2016 vyjádřil podporu pozici vlády ČR k předloženému sdělení, zejména co se týká potřeby obnovy vozového parku, snižování emisí látek znečišťujících ovzduší, využití CNG a zpoplatnění osobních automobilů.

Dne 30. listopadu 2016 vydala EK sdělení EP, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů s názvem **Evropská strategie týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů, milník na cestě ke spolupracující, datově propojené a automatizované mobilitě**. Výbor pro záležitosti EU Senátu PČR svým 119. usnesením ze dne 8. března 2017 ocenil aktivní přístup Ministerstva dopravy a vyjádřil podporu aktivitám, které mají za cíl zavádění těchto systémů v ČR.

Železniční doprava

V oblasti železniční dopravy dosáhlo NL PRES výrazných úspěchů. V úvodu pokračovalo v neformálních dialogech ve věci **tržního pilíře IV. železničního balíčku** a v dubnu 2016 byla na posledním dialogu dosažena celková dohoda nad kompromisním zněním textů předkládaných legislativních návrhů. Na zasedání Rady v červnu 2016 pak byly předpisy tržního pilíře schváleny a postoupeny EP.

Letecká doprava

Loňský rok byl v oblasti letecké dopravy zajímavý především z důvodu **dosažení obecného přístupu k návrhu revize nařízení o společných pravidlech v oblasti civilního letectví a zřízení Evropské agentury pro bezpečnost letectví**. Tento návrh je součástí strategie EU v oblasti letectví, která je zaměřena na zlepšení konkurenceschopnosti EU v odvětví civilního letectví. Důležitým tématem, které odpovídá trendům současnosti, byla i otázka snižování emisí CO₂ z letecké dopravy. Klíčovým úspěchem loňského roku pak bylo udělení mandátu EK pro **vyjednávání dohod v oblasti civilního letectví** s vybranými regionálními uskupeními a třetími zeměmi (ASEAN, SAE, Turecko, Katar a další).

Námořní doprava

Za NL PRES vydala EK **balíček k bezpečnosti osobních námořních lodí**, jehož projednávání zahájilo SK PRES. V rámci tohoto balíčku bylo obecného přístupu dne 1. prosince 2016 dosaženo u dvou návrhů legislativních aktů: návrhu směrnice, kterou se mění směrnice 2009/45/ES o bezpečnostních pravidlech a normách pro osobní lodě a návrhu směrnice o systému inspekcí pro zajištění bezpečného provozu lodí typu ro-ro a vysokorychlostních osobních plavidel v liniové dopravě. U třetího, posledního legislativního návrhu v rámci tohoto balíčku (návrh směrnice, kterou se mění směrnice Rady 98/41/ES o registraci osob na palubách osobních lodí provozujících dopravu do přístavů členských států Společenství nebo z nich a směrnice 2010/65/EU o ohlašovacích formalitách lodí připlouvajících do přístavů členských států nebo odplouvajících z nich) se očekává přijetí obecného přístupu na zasedání Rady pro dopravu v červnu 2017.

Vnitrozemská vodní doprava

NL PRES pokračovalo v rámci neformálních trialogů v projednávání **návrhu směrnice, kterou se stanoví technické požadavky na plavidla vnitrozemské plavby a která ruší směrnici 87/2006/ES**. Za SK PRES byla tato směrnice dne 14. září 2016 přijata pod označením (EU) 2016/162.

Za NL PRES probíhaly intenzivní práce na přípravě návrhu **směrnice o uznávání profesních kvalifikací ve vnitrozemské plavbě**. Dne 6. června 2016 byl Radou přijat text obecného přístupu, na základě kterého SK PRES zahájilo neformální trialogy k návrhu této směrnice, jež pokračují i během MT PRES. Hlavní otevřenou otázkou zůstává působnost a transpozice směrnice, kde se SK PRES nepodařilo prosadit kompromisní návrh proti pozici EP a EK.

Energetika

V roce 2016 pokračovalo projednávání **návrhu nařízení, kterým se stanoví rámec pro označování energetické účinnosti štítky**. Na plenárním zasedání dne 6. července 2016 schválil EP k návrhu nařízení své stanovisko. Následně se uskutečnily 3 trialogy (poslední proběhl 11. října 2016), avšak dohody se dosáhnout nepodařilo. Projednávání návrhu nařízení formou trialogů tak bude pokračovat v roce 2017 (čtvrtý trialog proběhl 21. března 2017) s cílem uzavřít dosud otevřené oblasti (právní základ navazující právní úpravy, termíny pro přeštitkování, struktura databáze).

Dne 16. února 2016 předložila EK **balíček předpisů o udržitelné bezpečnosti dodávek energie**. Balíček obsahuje návrh nařízení o bezpečnosti dodávek zemního plynu, rozhodnutí o mezivládních dohodách v oblasti energetiky, strategii pro zkapalněný zemní plyn (LNG) a skladování plynu a strategii pro vytápění a chlazení. V případě rozhodnutí o mezivládních dohodách v oblasti energetiky navázalo SK PRES na výsledky červnového zasedání Rady pro energetiku a uskutečnilo několik trialogů s EP, během kterých se mu podařilo dosáhnout shody nad návrhem. Co se týče návrhu nařízení o bezpečnosti dodávek zemního plynu, probíhalo během roku 2016 intenzivní projednávání. Na sklonku roku se SK PRES pokusilo získat částečný mandát pro zahájení vyjednávání s EP. Ten mu však ČS neudělily. Projednávání se tedy přesunulo do roku 2017, kdy zatím proběhly tři trialogy s EP, avšak shody na návrhu dosud nebylo dosaženo. Usnesení PS PČR a Senátu PČR k celému balíčku předpisů byla při formulování a prosazování pozic ČR plně respektována.

EK představila dne 30. listopadu 2016 **balíček legislativních a nelegislativních návrhů "Čistá energie pro všechny Evropany"**. Součástí balíčku jsou návrhy nařízení o správě Energetické unie, revize směrnice o obnovitelných zdrojích energie, revize směrnice o energetické účinnosti, revize směrnice o energetické náročnosti budov, revize nařízení o Agentuře pro spolupráci regulačních orgánů, revize směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou, nařízení o trhu s elektřinou a nařízení o připravenosti na rizika v elektroenergetice. V průběhu roku 2017 budou návrhy balíčku projednávány na úrovni Rady.

V oblasti elektroenergetiky pokračovalo v roce 2016 vyjednávání a schvalování tzv. **síťových nařízení** (síťových kodexů a pokynů), tj. souboru nařízení EK, která upravují pravidla fungování propojených evropských přenosových sítí a mají podstatný vliv na fungování celého vnitřního trhu s elektřinou. V květnu 2016 bylo ve Výboru pro přeshraniční výměnu elektřiny v EK (ECBC) schváleno **nařízení, kterým se stanoví rámcový pokyn pro provoz elektroenergetických přenosových soustav (SO-GL)**. V říjnu 2016 bylo v ECBC schváleno **nařízení, kterým se stanoví kodex sítě pro nouzové situace v oblasti dodávek elektřiny a obnovu dodávek (NC ER)**. Toto nařízení bylo v pořadí sedmým schváleným nařízením z

celkových osmi. V červnu 2016 začalo vyjednávání **nařízení, kterým se stanoví rámcový pokyn pro obchodní zajištění výkonové rovnováhy v elektroenergetice** (GL EB).

Jaderná energetika

Hlavním tématem pracovní skupiny pro jaderné otázky v první polovině roku 2016 byla diskuse členských států EU o **nezbytnosti zajištění dodávek lékařských radioizotopů**. Výsledný dokument, představený 6. června 2016 na Radě ministrů pro energetiku, nastiňuje postoj předsednictví k tomuto tématu. Předsednictví v něm uvítalo EK plánovaný komplexní přezkum této oblasti, vyzývá k dalším krokům na úrovni EU a uvádí hlavní principy, kterými by se měla Strategie EU pro dlouhodobé zajištění dodávek lékařských radioizotopů řídit. Druhým nejdiskutovanějším dokumentem první poloviny roku 2016 byl **Jaderný ukázkový program (tzv. PINC)** připravený EK na základě článku 40 Smlouvy o Euratomu. Spolu s Jaderným ukázkovým programem zveřejnila EK také Doporučení o použití článku 103 Smlouvy o Euratomu.

Hlavním tématem PS AQG v druhé polovině roku 2016 byly Závěry Rady ke **zvláštní zprávě Evropského účetního dvora „Programy pomoci EU pro vyřazování jaderných zařízení z provozu v Litvě, Bulharsku a na Slovensku“**. Účetní dvůr ve své zprávě konstatuje, že od roku 2011 bylo dosaženo určitého pokroku, zásadní výzvy však teprve čekají. Související závěry Rady byly přijaty na Radě ministrů pro spravedlnost a vnitřní věci dne 13. prosince 2016. Revize nařízení o notifikacích investic v jaderné oblasti dle článku 41 Smlouvy o Euratomu, která měla být ze strany EK předložena za SK PRES, byla opožděna a bude předložena až v roce 2017.

Jednotný telekomunikační trh

Dne 14. září 2016 představila EK **soubor legislativních i nelegislativních návrhů v oblasti telekomunikací**. Hlavním, a zároveň nejrozsáhlejším, dokumentem je **návrh evropského kodexu pro elektronické komunikace**, v němž je přepracován dosavadní evropský regulační rámec pro elektronické komunikace. Dalším legislativním návrhem je **nařízení o zřízení Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací**, tzv. BEREC. EK má v předloženém návrhu v úmyslu rozšířit stávající mandát Sdružení BEREC a změnit je na plnohodnotnou evropskou agenturu, s čímž členské státy dlouhodobě nesouhlasí. Třetím legislativním dokumentem je **nařízení o podpoře připojení k internetu v místních komunitách**. Záměrem EK je podporovat poskytování bezplatného přístupu k internetu prostřednictvím WiFi ve veřejném prostoru. Pro tyto účely EK zřídí systém poukázek určených pro veřejné orgány na základě dodržení 2 pravidel: geografické vyváženosti a vyřizování žádostí na základě principu „first come first served“. Cílem **Akčního plánu 5G pro Evropu** je podpora koordinovaného přístupu při zavádění infrastruktur 5G. Tento plán by měl dle názoru EK otevřít nové příležitosti pro inovace, a to nejen v odvětví elektronických komunikací, ale i v rámci celého hospodářství a společnosti. Zastřešující **sdělení EK „Připojení pro konkurenceschopný jednotný digitální trh – na cestě k evropské gigabitové společnosti“** vytyčuje vizi evropské gigabitové společnosti, kde dostupnost a využívání sítí s velmi vysokou kapacitou umožňuje rozsáhlé využívání výrobků, služeb a aplikací na jednotném digitálním trhu. Usnesení PSP ČR a Senátu PČR k jednotlivým návrhům byla a jsou při formulaci a prosazování pozic ČR plně respektována.

V průběhu roku 2016 zároveň probíhala jednání o finalizaci podoby **rozhodnutí EP a Rady o využívání kmitočtového pásma 470 – 790 MHz v Unii a návrhu nařízení EP a Rady, kterým se mění nařízení č. 531/2012, pokud jde o pravidla pro velkoobchodní roamingové trhy**. Finální text návrhu rozhodnutí o využívání kmitočtového pásma 470 – 790

MHZ v Unii byl dne 20. ledna 2017 schválen na úrovni COREPER I a dne 15. března 2017 odsouhlasen EP. Nyní se již pouze čeká na formální schválení Radou a publikaci v Úředním věstníku. V případě návrhu nařízení k roamingu byl konečný kompromisní text dojednaný s EP schválen na jednání COREPER I dne 8. února 2017. Hlasování na plénu EP proběhne dne 5. dubna 2017.

Jednotný digitální trh

Rok 2016 byl klíčovým pro naplňování jednotlivých cílů obsažených ve sdělení EK z května 2015 o **Strategii pro jednotný digitální trh** (Digital Single Market – DSM, dále jen „Strategie“), jejímž cílem je dosažení zásadního pokroku na cestě k jednotnému digitálnímu trhu EU odstraněním překážek, které mu brání. S budováním jednotného digitálního trhu souvisí iniciativy, které jsou blíže popsány v dalších kapitolách tohoto materiálu. Jedná se především o iniciativy z oblasti elektronického obchodu, autorskoprávního rámce, právního rámce pro elektronické komunikace a roaming, ochrany spotřebitele v digitální době, digitalizace evropského průmyslu, ochrany osobních údajů a kybernetické bezpečnosti.

Jedním z cílů Strategie je také zvýšení důvěry a posílení bezpečnosti v oblasti digitálních služeb. Strategie pro jednotný digitální trh rovněž oznámila přezkum směrnice 2002/58/ES („**směrnice o soukromí a elektronických komunikacích**“) s cílem poskytnout uživatelům služeb elektronických komunikací vysokou úroveň ochrany soukromí a nastolit rovné podmínky pro všechny účastníky trhu. Návrh tzv. ePrivacy nařízení EK zveřejnila v lednu 2017.

V dubnu 2016 byl přijat **Akční plán pro eGovernment: Urychlování digitální transformace veřejné správy** (eGAP), který má za cíl podpořit rozvoj elektronizace veřejné správy na evropské úrovni. Cílem nového akčního plánu je modernizovat veřejnou správu, dosáhnout jednotného digitálního trhu a zapojit více občanů a podniků při navrhování a poskytování vysoce kvalitních veřejných služeb. Usnesení Senátu PČR č. 480 ze dne 15. června 2016 k eGAP je při jednáních Řídícího výboru pro eGAP v plné šíři respektováno.

V prosinci 2016 vstoupila v platnost **směrnice o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru** s účinností od září 2018. Směrnice EU má za cíl sblížit legislativní rámce členských států v otázce přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru tak, aby informace a služby veřejného sektoru mohly v maximální míře využívat i osoby se zdravotním postižením.

Zveřejnění avizované iniciativy k volnému toku dat EK odložila na začátek roku 2017 a v lednu 2017 vydala **sdělení „Budování evropské ekonomiky založené na datech“**. To představuje politické a právní kroky, které mají nastartovat evropskou datovou ekonomiku.

Kybernetická bezpečnost

Během roku 2016 bylo úspěšně završeno projednávání návrhu **směrnice o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informací v Unii (tzv. NIS směrnice)** v rámci kybernetické bezpečnosti. Cílem tohoto předpisu je, aby ČS zajistily nezbytné prostředky pro reakci na bezprostřední kybernetické hrozby a incidenty postihující jejich základní služby a infrastruktury na národní úrovni a zároveň spolupracovaly při řešení incidentů s přeshraničními dopady. Návrh byl intenzivně projednáván od února 2013. Zásadní jednání mezi ČS a mezi Radou a EP se týkala působnosti směrnice a míry harmonizace regulace provozovatelů základních služeb a poskytovatelů digitálních služeb. Většina připomínek ČR uvedených v rámcové pozici, která byla schválena usnesením Senátu PČR č. 214 ze dne 16. května 2013, byla při projednávání na Radě zohledněna nebo vysvětlena.

5. Životní prostředí

Ochrana životního prostředí

V roce 2016 bylo dokončeno projednávání návrhu **směrnice EP a Rady o omezení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší** a o změně směrnice 2003/35/ES. Senát PČR ve svém 562. usnesení z 23. schůze, konané dne 23. července 2014 v obecné rovině podpořil pozici vlády, která byla během celého procesu projednávání prosazována. V souladu s usnesením PS PČR č. 28 ze dne 6. března 2014 ČR usilovala o co nejmenší odlišnost návrhu od stávající legislativy ČR.

Dále v roce 2016 pokračovalo projednávání následujících návrhů v rámci balíčku pro **oběhové hospodářství**:

- návrh směrnice upravující směrnici 94/62/ES o obalech a obalových odpadech,
- návrh směrnice upravující směrnici 99/31/ES o skládkování odpadů,
- návrh směrnice upravující směrnici 2000/53/ES (autovraky), 2006/66/ES o odpadních bateriích a akumulátorech a 2012/19/EU (elektrická a elektronická odpadní zařízení),
- návrh směrnice upravující směrnici 2008/98/ES o odpadech

Senát PČR ve svém stanovisku (333. usnesení z 2. března 2016) zdůraznil důležité aspekty návrhu a ztotožnil se s výhradami vlády k nejasnému a nepřesnému vymezení některých navržených definic. Jasně vymezení těchto definic ČR důsledně prosazuje v rámci projednávání. Výbor pro evropské záležitosti PS PČR ve svém 239. usnesení z 18. února 2016 podpořil pozici vlády, přičemž zdůraznil snahu vést diskusi tak, aby cíle byly pro ČR přijatelné a dosažitelné a aby nesnižovaly konkurenceschopnost našeho hospodářství. V tomto duchu ČR postupuje při vyjednávání.

EK v 1. polovině 2016 zveřejnila tzv. **minamatský balíček**, sestávající z návrhu na uzavření Minamatské úmluvy a návrhu nařízení EP a Rady o rtuti a o zrušení nařízení (ES) č. 1102/2008. Během SK PRES se podařilo dosáhnout shody s EP k návrhu v prvním čtení, která byla formálně potvrzena v březnu 2017. Uzavření Minamatské úmluvy jménem EU se očekává v 1. pololetí 2017. Žádný z návrhů v rámci minamatského balíčku nebyl Parlamentem ČR projednán.

V oblasti ochrany přírody byly po dlouhých odkladech EK na konci roku 2016 zveřejněny výstupy **fitness checku tzv. naturových směrnic** - směrnice o ochraně ptáků a směrnice o ochraně přírodních stanovišť se závěrem, že je není třeba revidovat.

Ochrana klimatu

Pokračovalo projednávání návrhu směrnice EP a Rady, kterou se mění směrnice 2003/87/ES za účelem posílení nákladově efektivních způsobů **snížování emisí a investic do nízkouhlíkových technologií** (ETS). Svým 282. usnesením z 2. prosince 2015 Senát PČR vyjádřil souhlas s rámcovou pozicí ČR, která je i nadále prosazována při projednávání návrhu. VEZ PS PČR rovněž podpořil vládu ČR (182. usnesení z 24. září 2015), a to především ve snaze vést nad návrhem diskusi a vyjasnit či zpřesnit některá ustanovení návrhu, zejména ve vztahu k dřívějším nedostatkům (nízká cena uhlíku).

ČR se podařilo prosadit řadu svých návrhů do společné pozice Rady, která byla v rámci obecného přístupu přijata v únoru 2017. V roce 2017 pak budou probíhat vyjednávání s EP.

Ve druhém pololetí 2016 EK představila balík návrhů pro **odvětví mimo EU ETS** (non-ETS). Ten sestává z:

- průvodního sdělení Urychlení přechodu EU směrem k nízkouhlíkové ekonomice
- sdělení o Evropské strategii pro nízkoemisní mobilitu - v gesci MD.

A dvou legislativních návrhů:

- návrh nařízení o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021-2030 (ESR)
- návrh nařízení o zahrnutí emisí a propadů skleníkových plynů v důsledku využívání krajiny a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030.

Ke všem novým legislativním návrhům byly schváleny rámcové pozice, jež stanovují priority ČR pro projednávání v Radě. VEZ PS PČR ve svém 311. usnesení z 55. schůze dne 22. září 2016 podpořil tuto pozici vlády. Obdobně i Senát PČR ve svém 39. usnesení z 2. schůze, konané dne 30. listopadu 2016 vyjádřil obecný souhlas s pozicí ČR včetně dílčích výhrad vlády, které jsou při projednávání návrhů uplatňovány.

V září 2016 byla ve zrychleném tempu **jménem EU schválena Pařížská dohoda (PA)**, a EU se tak stala její smluvní stranou a účastnila se historicky prvního zasedání smluvních stran PA v Marrákeši. ČR patří mezi jednu z mála zemí EU, kde ještě nebyla dokončena ratifikace PA (čeká se na schválení v Parlamentu ČR).

6. Zaměstnanost, sociální politika a zdraví

Zaměstnanost a sociální politika

V roce 2016 probíhala příprava **Evropského pilíře sociálních práv**, který by měl posílit sociální aspekt hospodářské a měnové unie a potažmo celé EU. Od března 2016 do konce roku probíhala veřejná konzultace, v dubnu 2017 vydá EK konkrétní návrhy na podobu pilíře. ČR podporuje posílení sociální dimenze hospodářské integrace, zdůrazňuje potřebu za bránění fragmentace mezi zeměmi eurozóny a ostatními členskými státy a maximální využití stávajících nástrojů a procesů (zejména evropského semestru).

V březnu 2016 předložila EK **návrh na revizi směrnice o vysílání pracovníků** v rámci poskytování služeb, který podstatným způsobem mění rozsah pravidel pro odměňování pracovníků vyslaných dočasně na území jiného členského státu v rámci přeshraničního poskytování služeb. Následné projednávání odhalilo zásadní neshodu mezi dvěma skupinami členských států a skončilo bez výsledku. V květnu 2016 přijalo 11 národních parlamentů, včetně obou komor Parlamentu ČR, odůvodněné stanovisko a došlo ke spuštění procedury tzv. žluté karty. ČR v souladu s postojem Parlamentu požadovala stažení návrhu, nebo alespoň promítnutí vznesených námitek do textu návrhu. EK však v červenci odmítla námítky národních parlamentů a setrvala na svém návrhu v původním znění. Projednávání návrhu tak pokračovalo i v druhé polovině roku 2016 a trvá i v roce 2017. Průběh dalšího projednávání návrhu a případné přijetí směrnice bude záležet především na pozici členských států, které doposud nebyly zcela vyhraněny. Rovněž jednání s EP budou zřejmě obtížná.

V prosinci 2016 byla přijata **směrnice, kterou se provádí dohoda týkající se provádění Úmluvy Mezinárodní organizace práce o práci v odvětví rybolovu**. Směrnice obsahuje požadavky týkající se pracovníků v komerčním lodním rybolovu provozovaném na širém moři, v příbřežních vodách, vč. ústí velkých řek, a na velkých vnitrozemských jezerech. Implementace směrnice v ČR je s ohledem na úplný zákaz mořského rybolovu na námořních lodích pod českou vlajkou zcela zbytečná; ČR proto využije geografickou výjimku z povinnosti směrnici transponovat.

Rovné příležitosti

V oblasti rovnosti žen a mužů NL PRES připravilo návrh závěrů Rady pro dvě oblasti, a to pro oblast rovnosti žen a mužů a oblast rovnosti LGBTI osob. Návrh závěrů byl na Radě projednáván již v březnu roku 2016, avšak nepodařilo se schválit návrh závěrů pro obě oblasti najednou, což předsednictví považovalo za důležité. Proto se NL PRES rozhodlo návrh závěrů pro oblast rovnosti LGBTI osob upravit a předložit opět návrhy závěrů pro obě oblasti společně opět na jednání Rady v červnu 2016, kde byly přijaty.

SK PRES se zaměřilo na otázku žen v souvislosti s chudobou, ke které připravilo návrh závěrů Rady. Návrh závěrů byl poměrně bezproblémově přijat na zasedání Rady v prosinci roku 2016.

Veřejné zdraví

V oblasti veřejného zdraví se NL PRES v první polovině roku 2016 rozhodlo předložit dvojce závěry a to na témata: **reformulace potravinových výrobků** a **boj s antimikrobičnou rezistencí v rámci iniciativy Jedno zdraví**. SK PRES se v druhé polovině roku 2016 rozhodlo žádné návrhy nepředkládat a veškerou svoji činnost zaměřilo na oblast léčiv a zdravotnických prostředků.

Léčiva a zdravotnické prostředky

V červnu 2016 na závěr NL PRES byly přijaty **Závěry Rady o posílení rovnováhy farmaceutických systémů v EU a jejích členských státech.**

Na jednáních Pracovní skupiny Rady pro léčiva a zdravotnické prostředky pokračovalo projednávání **návrhu nařízení EP a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 726/2004, kterým se stanoví postupy Společenství pro registraci a dozor nad léčivými přípravky pro humánní a veterinární použití a kterým se zřizuje Evropská agentura pro léčivé přípravky**, který předložila EK v rámci revize legislativy veterinárních léčiv. Pod záštitou NL PRES a SK PRES v roce 2016 proběhlo celkem 6 jednání.

V roce 2016 pokračovalo projednávání dvou **nařízení o zdravotnických prostředcích a diagnostických zdravotnických prostředcích in vitro.** V březnu 2017 s návrhy vyslovila souhlas Rada v prvním čtení, a tak následně mohly být návrhy předány EP. Cílem těchto nařízení je zavedení nového právního rámce pro kontrolu výroby a uvádění zdravotnických prostředků na trh, aby byla zajištěna co možná nejvyšší bezpečnost pro pacienty.

7. Vzdělávání, mládež, kultura a sport

Vzdělávání, mládež a sport

V oblasti **vzdělávání** v první polovině roku 2016 NL PRES reagovalo na výzvy, kterým Evropa čelí, konkrétně na přetrvávající dopady ekonomické krize, na masivní migrační vlny a rostoucí radikalizaci ve společnosti. V rámci NL PRES byl na únorovém jednání Rady ministrů schváleno **usnesení Rady o prosazování socioekonomického rozvoje a inkluzivnosti v EU prostřednictvím vzdělávání: přínos vzdělávání a odborné přípravy pro evropský semestr 2016**. Na květnovém jednání byly schváleny **závěry Rady o rozvoji mediální gramotnosti a kritického myšlení prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy**. V druhé polovině roku 2016 bylo prioritou a stěžejním tématem SK PRES „Podpora a rozvoj talentů“. SK PRES se rovněž věnovalo společným evropským výzvám. Na listopadové Radě ministrů bylo za oblast vzdělávání přijato **usnesení Rady o Nové agendě dovedností pro konkurenceschopnou Evropu podporující začlenění, doporučení Rady o Cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé a závěry Rady o prevenci radikalizace vedoucí k násilnému extremismu**.

Usnesení pléna Senátu PČR č. 50 ze dne 14. prosince 2016 k Nové agendě dovedností pro Evropu se neslo ve stejné linii jako předložené rámcové pozice k tomuto balíčku, které sloužily jako podklad pro vyjednávání v pracovních orgánech Rady.

V oblasti **mládeže** prosadilo NL PRES přijetí závěrů Rady o úloze odvětví mládeže v integrovaném a meziodvětvovém přístupu k předcházení násilné radikalizaci mladých lidí a boji proti ní. Během SK PRES došlo k přijetí návrhu závěrů Rady o podpoře nových přístupů v práci s mládeží ke zjišťování a rozvoji potenciálu mladých lidí. Na podporu solidarity a zlepšení příležitostí mladých lidí v Evropě zřídila v prosinci EK v rámci iniciativy „Investice do evropské mládeže“ Evropský sbor solidarity.

V oblasti **sportu** pokračovala implementace usnesení Rady o pracovním plánu Evropské unie v oblasti sportu na období let 2014–2017. V roce 2016 byla prioritou přidělena zejména tématu **podpora integrity, transparentnosti a řádné správy při pořádání velkých sportovních akcí** a dále oblasti **sportovní diplomacie**. Obě předsednictví již tradičně koordinovala přípravu **společné pozice ČS pro zasedání orgánů Světové antidopingové agentury (WADA)**. NL PRES se dále věnovalo činnostem vedoucím k zachování integrity sportu s důrazem na boj proti dopingu ve sportu, SK PRES následně započalo diskusi k vyhodnocení naplňování zmíněného pracovního plánu EU v oblasti sportu s výhledem na identifikaci prioritních oblastí činnosti EU ve sportu na další období.

Kultura a audiovize

Priority obou předsednictví v oblasti kultury a audiovize vycházely z Pracovního plánu pro kulturu na léta 2015-2018. V průběhu roku 2016 byly přijaty závěry Rady **o úloze evropské digitální knihovny Europeana**, pokud jde o digitální přístup k evropskému kulturnímu dědictví, o jeho zviditelnění a využívání. Vláda ČR svým usnesením ze dne 17. 10. 2016 č. 924 vyjádřila souhlas s návrhem Ministerstva kultury poskytnout peněžní dar do zahraničí Nadaci Europeana (Nizozemí) ve výši 30 000 EUR na léta 2016 a 2017 z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury.

Dále Rada přijala obecný přístup k návrhu rozhodnutí EP a Rady o ustavení **Evropského roku kulturního dědictví v roce 2018** a k návrhu rozhodnutí EP a Rady, kterým se mění rozhodnutí č. 445/2014/EU o ustavení akce EU Evropská hlavní města kultury na roky 2020 – 2033.

Na květnovém jednání Rady proběhla politická rozprava k **návrhu revize směrnice o audiovizuálních mediálních službách a podpora evropského audiovizuálního obsahu**. NL PRES připravilo podkladový dokument, ve kterém formulovalo následující otázku: Jak může veřejná politika nejlépe podpořit přeshraniční oběh evropského audiovizuálního obsahu na národní a evropské úrovni? ČS obecně uvítaly novelu směrnice, jejíž předložení přichází právě včas. ČS se v zásadě shodují, že cíle směrnice platí nadále, v diskuzi se nicméně potvrdilo, že řada ČS má odlišné představy na dílčí otázky, týkající se např. podpory evropských děl, jurisdikce, principu země původu.

Na listopadové Radě proběhla politická rozprava k problematice kultury ve vnějších vztazích EU na základě přijatých dokumentů „Evropský program pro kulturu v globalizovaném světě“ a „Společné sdělení EK a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku EP a Radě: Směrem ke strategii EU pro mezinárodní kulturní vztahy“ ze dne 8. června 2016. V oblasti audiovizuace bylo prioritou SK PRES pokračování projednávání návrhu novely směrnice o audiovizuálních mediálních službách. SK PRES jako výsledek své intenzivní práce předložilo zprávu o pokroku, kde detailně popsalo souvislosti a vývoj diskuze k jednotlivým oblastem návrhu.

8. Zemědělství a rybolov

Situace na komoditních trzích

S ohledem na skutečnost, že se i přes veškerá přijatá opatření nepodařilo stabilizovat situaci na komoditních trzích, pokračovaly rovněž v roce 2016 práce vedoucí ke zlepšení tohoto nepříznivého stavu. EK již v březnu 2016 představila **další balíček podpůrných opatření**. Balíček obsahoval následující opatření: povolení dobrovolných dohod organizací producentů a družstev v odvětví mléka o plánování produkce, navýšení množstevních stropů pro nákup za pevnou cenu ve veřejné intervenci mléčných výrobků. EK také pokračovala v jednáních s cílem omezit netarifní překážky vývozu a posílit vývoz mléka a mléčných výrobků mimo EU. Členské státy měly možnost využít mimořádnou státní podporu ve výši 15 000 EUR na zemědělce a rok.

I přes tato opatření byla situace na komoditních trzích natolik vážná, že se apel směrem k EK k přijetí všech nezbytných opatření objevil i v textu Závěrů Evropské rady. V návaznosti na to EK vydala v červenci 2016 **další balíček mimořádných opatření na podporu trhů v hodnotě 500 mil. EUR**. Konkrétní prvky balíčku jsou: omezení produkce, mimořádná podpora podmíněná použitím nástrojů na stabilizaci trhu, dobrovolná podpora vázaná na produkci, veřejná intervence, podpora soukromého skladování, platby záloh, stahování z trhu u ovoce a zeleniny, observatoř pro sledování trhu s masem a vývozní úvěry.

Ekologické zemědělství

V průběhu roku 2016 pokračovalo intenzivní interinstitucionální vyjednávání návrhu nařízení o **ekologické produkci a označování ekologických produktů**. Snahou SK PRES bylo dosažení politické dohody. Od tohoto záměru SK PRES upustilo a na prosincové zasedání předložilo pouze zprávu o pokroku. Přes píli a iniciativu současného MT PRES není v projednávání návrhu patrný pokrok. K návrhu bylo dne 12. června 2014 přijato usnesení Senátu PČR, přičemž je snaha o zohlednění doporučení v něm obsažených v průběhu projednávání návrhu. O průběhu vyjednávání je Senát PČR informován.

Posílení postavení zemědělců v dodavatelském řetězci

V průběhu SK PRES byla zvláštní pozornost věnována **posílení postavení zemědělců v potravinovém řetězci**, kdy SK PRES úvodem svého předsednictví uspořádalo na toto téma v Bratislavě konferenci. Diskuse pokračovaly rovněž během neformálního setkání ministrů a v návaznosti na ně předložilo PRES ministrům na prosincové zasedání Rady AGRIFISH ke schválení Závěry Rady o posílení postavení zemědělců v rámci potravinářského řetězce a o boji proti nekalým obchodním praktikám. Do textu se rovněž díky úsilí států rozšířené Visegrádské skupiny podařilo prosadit výzvu vůči EK, aby v průběhu roku 2017 provedla hodnocení dopadů a na jeho základě navrhla ideálně legislativní řešení nekalých obchodních praktik na úrovni EU.

Veterinární a fytosanitární oblast

V průběhu roku 2016 bylo dokončeno interinstitucionální vyjednávání **návrhu nařízení EP a Rady o úředních kontrolách**. Návrh byl projednáván od roku 2013. Po řadě dialogů bylo dne 15. června 2016 dosaženo politické dohody nad kompromisním zněním návrhu, která v prosinci 2016 schválena Radou ENVI. EP následně na svém plenárním zasedání dne 15. března 2017 přijal doporučení pro druhé čtení k postoji Rady v prvním čtení. K danému návrhu Senát PČR přijal dne 12. září 2013 usnesení, přičemž byl pravidelně informován o

průběhu vyjednávání návrhu a o zohlednění doporučení obsažených v usnesení v rámci finálního kompromisu.

Dne 23. listopadu 2017 bylo zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie **nařízení EP a Rady 2016/2031 ze dne 26. října 2016 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin**. Toto nařízení, připravované téměř osm let, obsahuje v porovnání se stávajícími předpisy EU (směrnice Rady 2000/29/ES a další) v oblasti karantény rostlin řadu moderních a perspektivních ustanovení. Nařízení vstoupilo v platnost 14. prosince 2016 a uplatňovat se bude do 36 měsíců od tohoto data tzn. od 14. prosince 2019. Hlavním cílem nového nařízení je nutnost řešit zvýšená rizika v rostlinolékařské oblasti vyplývající ze značného nárůstu případů zavlékání nových škodlivých organismů rostlin do Evropy v důsledku globalizace světového obchodu a změny klimatu. Návrh rovněž modernizuje nástroje v oblasti rostlinolékařství, které souvisejí s obchodem, a to jak uvnitř EU, tak dovozem rostlin a rostlinných produktů ze třetích zemí.

V roce 2016 rovněž pokračoval technický přezkum **návrhu nařízení o veterinárních léčivech**, kde je naplánováno intenzivní projednávání rovněž za MT PRES. Nyní je k současnému znění návrhu zpracovávána analýza dopadů na sektor veterinárních léčiv v ČR, včetně dopadů na státní systém kontroly a dopadů na veřejné rozpočty.

9. Justice a vnitřní věci

Justiční spolupráce v trestních věcech

V březnu 2015 byla zahájena jednání v rámci trialogu k návrhu **směrnice o procesních zárukách pro děti podezřelé nebo obviněné v trestním řízení**. ČR podpořila obecný přístup jako přijatelné kompromisní řešení, v rámci kterého dosáhla zahrnutí řady svých připomínek. Návrh směrnice byl schválen EP v březnu roku 2016. V květnu 2016 byla vyhlášena v Úředním věstníku EU jako směrnice 2016/800.

Rada schválila návrh **směrnice, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinny a práva být přítomen při trestním řízení před soudem**. ČR podpořila přijetí obecného přístupu, a to zejména díky konečné flexibilní podobě ustanovení čl. 8 a 9 (týkající se zejm. řízení *in absentia* a opravných prostředků), jež byly ze strany ČR považovány za nejvíce problematické. Směrnice byla vyhlášena v Úředním věstníku EU v březnu 2016 pod číslem 2016/343.

Na jednání Rady v březnu 2015 byl přijat obecný přístup k návrhu **směrnice o prozatímní právní pomoci pro podezřelé nebo obviněné osoby zbavené osobní svobody a právní pomoci v rámci řízení týkajícího se evropského zatýkacího rozkazu**. ČR jeho přijetí podpořila. V červnu 2016 byla jednání o směrnici na úrovni pracovní skupiny DROIPEN ukončena. Směrnice byla vyhlášena v Úředním věstníku EU v říjnu 2016 pod číslem 2016/1919.

Na podzim roku 2016 bylo dosaženo politické shody na textu **směrnice o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy EU**. Po náročných jednáních bylo rozhodnuto o zahrnutí podvodů v oblasti DPH do rozsahu směrnice. Přijetí směrnice se očekává v polovině roku 2017.

Návrh **nařízení o zřízení Úřadu Evropského veřejného žalobce** (dále jen „EPPO“) byl od srpna 2013, kdy jej předložila EK, intenzivně projednáván a zaznamenal podstatné změny. Kromě vytvoření EPPO na kolegiálním principu s fungováním na centrální a decentralizované úrovni v členských státech byla oproti původnímu návrhu EK založena souběžná pravomoc vyšetřovat a stíhat trestné činy proti finančním zájmům Unie jak pro EPPO, tak i pro národní orgány. V současné době je připravováno vytvoření EPPO v režimu tzv. posílené spolupráce v souladu s čl. 86 odst. 1 SFEU. Usnesením ze dne 15. února 2017 dala vláda ČR souhlas k zapojení ČR do případné posílené spolupráce. V následujících týdnech by mělo být na úrovni pracovních skupiny COPEN vyřešeno financování EPPO a poslední problematická ustanovení, schválení obecného přístupu lze očekávat na Radě pro spravedlnost a vnitřní věci v červnu 2017. Senát PČR i nadále zastává k návrhu kritickou pozici, PS PČR však usnesením VEZ PS PČR ze dne 21. března 2017 uvítala dosažený pokrok zejména v souvislosti se strukturou a organizací úřadu.

V srpnu 2013 EK předložila rovněž návrh **nařízení o Agentuře Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust)**. Na Radě v prosinci 2014 bylo dosaženo částečné obecné shody k podstatné části předpisu. Během lotyšského předsednictví v 1. polovině roku 2015 došlo k projednání zbytku ustanovení s výjimkou ustanovení týkajících se vztahu s EPPO a na jednání březnové Rady bylo dosaženo obecného přístupu ke zbytku textu. Nařízení bylo předloženo EP, který s jeho projednáváním vyčkává na dokončení návrhu nařízení o zřízení EPPO.

V lednu 2016 předložila EK návrh **směrnice, kterou se mění Rámcové rozhodnutí Rady 2009/315/SVV, pokud jde o výměnu informací o státních příslušnících třetích zemí a o Evropský informační systém rejstříků trestů (ECRIS), a nahrazuje rozhodnutí Rady**

2009/316/SVV a návrh byl již od ledna projednáván. Aktuálně se očekává předložení doplňujícího návrhu EK (nařízení) k návrhu směrnice.

V prosinci 2016 předložila EK návrh **nařízení o vzájemném uznávání zajišťovacích a konfiskačních příkazů**. Projednávání návrhu v Radě započalo od ledna 2017.

V prosinci 2016 předložila EK návrh **směrnice o boji proti praní peněz prostředky trestního práva**, jehož cílem je harmonizovat definice trestného činu praní peněz a implementovat existující mezinárodní závazky do práva EU. Od ledna 2017 probíhají jednání na úrovni pracovní skupiny DROIPEN. Přijetí obecného přístupu Rady je možné očekávat v červnu 2017.

Justiční spolupráce v civilních věcech

V oblasti mezinárodního práva soukromého a justiční spolupráce v civilních věcech bylo v roce 2016 přijato nařízení EP a Rady 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2016 – tzv. **nařízení o veřejných listinách**, jehož cílem je zefektivnění a zjednodušení volného pohybu některých typů veřejných listin (např. některých matričních dokladů, výpisů z rejstříku trestů bez záznamu) v rámci EU tím, že dojde k odstranění ověřování tzv. apostilní doložkou, a dále zavedením vícejazyčných standardních formulářů, které sníží náklady na překlady těchto listin při jejich přeshraničním použití. Nařízení vstoupí v účinnost 16. února 2019.

Dále byla přijata nařízení Rady 2016/1103 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí **ve věcech majetkových poměrů v manželství** a nařízení Rady 2016/1104 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků **registrovaného partnerství** – tzv. **nařízení o majetkových režimech manželů a nařízení o majetkových režimech registrovaných partnerů**, jejichž cílem je komplexně upravit majetkové poměry manželů a registrovaných partnerů v případech s mezinárodním prvkem. Obě nařízení vstoupí v účinnost 29. ledna 2019. Posílené spolupráce se účastní 19 členských států včetně ČR.

V neposlední řadě bylo zahájeno projednávání návrhu EK změny (*recast*) nařízení o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti - tzv. **nařízení Brusel II bis**. Návrh se dotýká zejména pravidel pro mezinárodní příslušnost soudů ve věcech rodičovské zodpovědnosti, zvláštních pravidel pro tzv. mezinárodní únosy dětí, uznávání a výkonu rozhodnutí (navrhuje se zrušit prohlášení o vykonatelnosti) a pravidel pro spolupráci ústředních orgánů. Do konce roku 2016 proběhlo v pracovní skupině první čtení větší části návrhu, proces pokračuje za MT PRES.

Insolvence

V listopadu 2016 EK předložila návrh směrnice EP a Rady **o rámcích pro preventivní restrukturalizace, druhé šanci a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení**. Návrh cílí na harmonizaci některých aspektů insolvenčního práva. EK navrhuje odstranění některých rozdílů mezi vnitrostátními právními úpravami členských států týkajících se sanačních řešení úpadku nebo hrozícího úpadku podnikatelů a zavedení některých opatření ke zvýšení efektivity úpadkového práva.

Azylová a migrační politika

V březnu 2016 **přijali čelní představitelé členských států EU a turecký premiér společné prohlášení**, jehož obsahem je provádění několika opatření vedoucích k zamezení nelegální migrace z Turecka do EU. Na základě tohoto prohlášení všichni noví nelegální migranti, kteří se dostanou na řecké ostrovy, budou vráceni do Turecka, a to v souladu s mezinárodním právem a principem *non-refoulement*. Zároveň za každého takto vráceného Syřana by měl být jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU (tzv. mechanismus 1:1). Zástupci členských států dále přislíbili poskytnout 3 mld. EUR do nástroje pro uprchlíky v Turecku pro roky 2016-2017 s možným navýšením o další 3 mld. EUR v dalších letech, pokud dojde ke splnění všech podmínek. Součástí se též stalo prohlášení o liberalizaci vízové povinnosti pro občany Turecka za splnění všech podmínek a pokračování integračních hovorů o vstupu do EU. Následkem společného prohlášení, ale také v důsledku faktického omezení průchodnosti západobalkánské migrační trasy, došlo k výraznému snížení počtu příchozích osob z Turecka do Řecka a tedy ke stabilizaci stavu ve východním Středomoří.

Zatímco na východní středomořské trase došlo v roce 2016 k výraznému snížení počtu příchozích migrantů, celkovou situaci na centrální středomořské trase (s Itálií jako vstupním bodem) se vyřešit stále nepodařilo. Jako nejčastější bod pro vyplutí z Afriky byla i nadále využívána Libye, následována Egyptem a Tureckem. Problémem zůstává zejména neschopnost EU a jejích členských států vracet do zemí původu (nebo tranzitu) migranty, kteří se v EU nekvalifikují pro mezinárodní ochranu. Itálie v květnu 2016 iniciovala vznik tzv. **migračních kompaktů** se snahou podnítit aktivnější a užší spolupráci s třetími zeměmi v této oblasti. EK na základě této iniciativy v červnu 2016 představila nový **Rámec pro partnerství se třetími zeměmi**, který je zacílen na pět klíčových afrických zemí původu a tranzitu (Mali, Nigérii, Senegal, Etiopii a Niger). ČR se ztotožňuje s potřebou zaměřit se na řešení prvotních příčin nelegální migrace. V souladu s usnesením Senátu PČR č. 516 z 24. srpna 2016 však ČR požaduje, aby byla posílená podpora třetím zemím ze strany EU bezpodmínečně podmíněna plněním jejich závazků zejména v oblasti návratů nelegálních migrantů či potírání aktivit pašeráckých sítí. Usnesení VEZ PS PČR č. 309 z 22. září 2016 podpořilo pozici vlády ČR, dle které by se spolupráce měla zaměřit také na další třetí země klíčové z hlediska zvládnutí migračních toků, jako jsou Jordánsko, Libanon, Tunisko či Egypt.

V říjnu 2016 byl schválen návrh **nařízení o evropském cestovním dokladu pro návrat nelegálně pobývajících příslušníků třetích zemí** s cílem usnadnit realizaci návratů státních příslušníků třetích zemí. Tento předpis zavádí jednotný formát a posílené technické a ochranné prvky, čímž má přispět ke zvýšení míry uznávání tohoto evropského cestovního dokladu ze strany třetích zemí v případech readmise. ČR přijetí návrhu podpořila, je však skeptická ohledně očekávaného zásadního zvýšení efektivity realizace návratů. S tímto stanoviskem se ztotožnil ve svém usnesení č. 229 ze 4. února 2016 i Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny PČR.

S cílem reformovat **společný evropský azylový systém** (SEAS) vydala EK v květnu 2016 v rámci tzv. prvního azylového balíčku návrhy novely dublinského nařízení, nařízení k databázi Eurodac a návrh nařízení posilujícího mandát Evropského podpůrného azylového úřadu (EASO), který by se měl nově nazývat Agentura EU pro otázky azylu. Následně v červenci EK představila tzv. druhý azylový balíček, v němž navrhla nařízení ustavující společný rámec EU pro přesídlování a představila revizi tří dalších azylových předpisů. Konkrétně EK navrhla nahradit směrnici o azylovém řízení a kvalifikační směrnici nařízeními a předložila návrh novely směrnice o podmínkách přijímání žadatelů o azyl. U návrhu nařízení o systému Eurodac a návrhu nařízení o Agentuře EU pro otázky azylu se již v prosinci 2016 podařilo dosáhnout částečného obecného přístupu, který opravňuje zahájit dialog s EP. Zbývající

legislativní návrhy jsou projednávány na úrovni pracovní skupiny Rady. Ve snaze najít konsensus mezi ČS podporujícími a odmítajícími zavedení povinného alokačního mechanismu jako součást dublinského nařízení SK PRES otevřelo diskusi o tzv. flexibilní solidaritě, s cílem nalézt možnost nahrazení povinné účasti v relokačním mechanismu prostřednictvím zvýšeného zapojení se v jiných oblastech (např. personální, technická či finanční pomoc). Nalézt přijatelný kompromis se však stále nepodařilo.

EK také zdůrazňuje potřebu udržitelného, transparentního a přístupnějšího systému legální migrace jako základního předpokladu úspěšného řízení migrace. V této souvislosti předložila EK v červnu 2016 návrh na **revizi směrnice o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci (tzv. „modrá karta“)**. Návrh je v současné době projednáván příslušnou pracovní skupinou Rady. ČR je skeptická ohledně potřeby další regulace v oblasti legální migrace a podporuje spíše posilování praktické spolupráce v této oblasti. Pozice vlády ČR k této otázce je v souladu s usnesením Senátu PČR č. 517 ze dne 24. srpna 2016 a usnesením VEZ PS PČR č. 298 ze dne 1. září 2016, dle kterých je návrh směrnice v rozporu s principem subsidiarity.

V červnu 2016 představila EK **Akční plán pro integraci státních příslušníků třetích zemí**, který by měl pomoci členským zemím v rozvoji a posílení jejich integračních politik a který zdůrazňuje připravenost EK poskytnout politickou, operační a finanční podporu v této oblasti. ČR je dlouhodobě v oblasti integrace cizinců zdrženlivá k návrhům, které by případně mohly vést k zesílení role EK na úkor národní suverenity v této oblasti. Senát PČR v usnesení č. 547 ze dne 19. října 2016 tento přístup podpořil s tím, že EU by v oblasti integrace měla především podporovat a usnadňovat vzájemnou spolupráci členských států, sdílení praktických zkušeností či výměnu osvědčených postupů a neměla by zasahovat do jejich pravomocí. V souladu s pozicí vlády ČR vyjádřil ve svém usnesení č. 299 ze dne 1. září 2016 VEZ PS PČR znepokojení nad tím, že Akční plán vypracovala EK zcela samostatně bez přispění členských států.

Schengenský prostor a ochrana hranic

V říjnu 2016 vstoupilo v platnost nařízení o **Evropské pohraniční a pobřežní stráž (EBCG)**. EBCG sestává z Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (agentura Frontex s rozšířenými úkoly) a orgánů členských států odpovědných za správu hranic. Jejím hlavním úkolem je napomáhat při provádění integrované správy vnějších hranic a zajišťovat účinné řízení migračních toků a vysokou úroveň bezpečnosti v EU. VEZ PS PČR ve svém usnesení č. 231 ze dne 4. února 2016 ve shodě s vládou ČR uvítal předložení návrhu tohoto nařízení, nicméně trval na tom, že fungování EBCG nesmí zasahovat do výkonu odpovědnosti členských států za udržování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na svém území podle čl. 72 SFEU. Obdobnou připomínku uplatnil ve svém 336. usnesení ze dne 2. března 2016 i Senát PČR. ČR při projednávání návrhu nařízení postupovala dle uvedených usnesení. Výsledná verze návrhu nařízení tyto připomínky uspokojivě zohlednila.

V dubnu 2016 byl v rámci konceptu tzv. inteligentních hranic předložen návrh nařízení k **systému vstupu a výstupu (EES)** a související návrh na změnu Schengenského hraničního kodexu. Cílem EES je zlepšit kvalitu hraničních kontrol státních příslušníků třetích zemí a zajistit systematickou a spolehlivou identifikaci osob, které překročily dobu povoleného pobytu v schengenském prostoru. Senát PČR ve svém usnesení č. 479 z 1. června 2016 vyjádřil požadavek, aby v systému EES byly registrovány všechny osoby překračující hranice EU, včetně osob požívajících právo volného pohybu uvnitř EU, a to zejména s ohledem na tzv. zahraniční bojovníky, aniž by však zároveň docházelo k omezování svobody pohybu. Ve svém usnesení č. 295 ze dne 1. září 2016 VEZ PS PČR přivítal upuštění od záměru zřídit

program registrovaných cestujících (RTP) na celounijní úrovni a s ním související zakotvení možnosti zavádět facilitační programy z iniciativy jednotlivých členských států. Přípomínky obou komor PČR byly při projednávání zohledněny v pozici ČR.

V listopadu 2016 předložila EK návrh nařízení týkajícího se **Evropského informačního systému pro cestovní povolení (ETIAS)**, evropské obdoby systému ESTA. Cílem je vytvořit automatický systém, který bude shromažďovat a vyhodnocovat informace o státních příslušnících třetích zemí, kteří plánují cestu do EU a kteří nepodléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty. Systém tak umožní předběžnou kontrolu na základě prověření migračních, bezpečnostních a zdravotních rizik spojených s cestami těchto osob do EU. V prosinci 2016 začalo projednání návrhu nařízení o ETIAS na pracovní skupině Rady s cílem dosažení dohody do konce roku 2017.

V prosinci 2016 EK zveřejnila evaluační zprávu k Schengenskému systému druhé generace (SIS II) a legislativní návrhy k **revizi Schengenského informačního systému SIS II**, jejímž záměrem je, aby systém efektivněji přispíval k boji proti terorismu, přeshraniční kriminalitě a nelegální migraci. Revize se týká zejména doplnění nových funkcionalit systému, mj. implementace automatizované databáze snímání otisků prstů (AFIS) do SIS II. Diskuse o těchto návrzích bude dále pokračovat v roce 2017.

V souvislosti se stále neuspokojivou bezpečnostní situací v Evropě ovlivněnou migrační krizí a teroristickými útoky **několik členských států v roce 2016 i nadále provádělo dočasné kontroly na určitých úsecích vnitřních hranic schengenského prostoru** (Dánsko, Německo, Rakousko Švédsko a přidružené Norsko; v rámci nouzového stavu po teroristických útocích též Francie). Tyto kontroly byly naposledy prodlouženy o další tři měsíce v únoru 2017. Ve světle těchto opatření vydala EK v březnu 2016 formou sdělení **Plán návratu k Schengenu**, ve snaze zajistit návrat k normálnímu fungování schengenského prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích, a to nejpozději v listopadu 2016. Tento cíl se však nepodařilo naplnit. VEZ PS PČR ve svém usnesení č. 271 z 28. dubna 2016 podpořil pozici vlády ČR, dle které představuje zachování schengenského prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích pro ČR klíčovou a dlouhodobou prioritu s tím, že je potřeba nahradit současnou praxi jednostranného zavádění kontrol na vnitřních hranicích ze strany členských států koordinovaným postupem podle čl. 26 Schengenského hraničního kodexu.

V průběhu celého roku 2016 byl projednáván **návrh novely Schengenského hraničního kodexu za účelem zavedení systematických kontrol na vnějších hranicích**, který EK předložila v prosinci 2015. Reagovala tak na nárůst teroristických hrozeb a na výzvu Rady z listopadu 2015 v kontextu reakce na zahraniční teroristické bojovníky. Jedná se o zavedení povinnosti provádět systematické kontroly všech osob, včetně osob požívajících práva na volný pohyb podle práva EU, při překračování vnějších hranic, za použití příslušných databází. VEZ PS PČR v usnesení č. 230 ze dne 4. února 2016 a Senát PČR ve svém usnesení č. 337 ze dne 2. března 2016 návrh uvítaly jako účinný nástroj boje proti zahraničním teroristickým bojovníkům. Zároveň však upozornily na to, že k zavedení systematických kontrol na vnějších hranicích měla EK přistoupit již mnohem dříve. Návrh nařízení byl schválen v březnu 2017.

Vízová politika

Po dvou letech jednání na pracovní úrovni o návrhu na revizi Vízového kodexu, který byl předložen v dubnu 2014, byl v dubnu 2016 přijat mandát pro jednání s EP. Cílem návrhu bylo zjednodušit stávající právní rámec ve prospěch ČS i legálně cestujících osob; v kontextu migrační krize bylo nicméně do návrhu doplněno propojení nabízených zjednodušení se spoluprací jednotlivých třetích zemí v oblasti návratové politiky. Jednání s EP se ukázala být

velmi složitá především kvůli záměru EP prosadit do revidovaného Vízového kodexu koncept tzv. humanitárních víz (víza vydávaná na konzulátech ČS v zahraničí za účelem podání žádosti o azyl na území ČS), s nímž ČS i EK zásadně nesouhlasily. V listopadu 2016 došla Rada k závěru, že pokud EP v otázce humanitárních víz neustoupí, bude Rada připravena pozastavit projednávání návrhu. Do konce roku 2016 se kompromis najít nepodařilo.

Projednávání návrhu na zavedení cestovních víz bylo v dubnu 2016 pozastaveno kvůli výhradám ČS k právnímu základu návrhu, jeho disproporcionalitě a možnosti zneužívání tohoto pobytového titulu k dlouhodobým nelegálním pobytům na území schengenského prostoru.

V rámci příprav vízové liberalizace dalších zemí (Ukrajiny, Gruzie, Turecka a Kosova) byl v květnu 2016 podán návrh na revizi mechanismu pozastavení bezvízového styku v rámci Nařízení 539/2001⁴. Smyslem revize je posílení tohoto mechanismu s cílem zvýšení jeho flexibility a snížení prahu pro jeho spuštění, s cílem usnadnit ČS notifikaci okolností vedoucích k pozastavení bezvízového styku a s cílem umožnit EK spustit mechanismus z vlastní iniciativy. 20. května 2016 přijala Rada mandát pro jednání s EP o tomto návrhu a 7. prosince 2016 bylo v jednáních s EP dosaženo kompromisu, čímž byla otevřena cesta k přijetí návrhu na počátku roku 2017.

Vízová liberalizace Gruzie a Ukrajiny byla provázána s výše uvedeným posílením mechanismu pozastavení bezvízového styku. Dosažením kompromisu s EP v prosinci 2016 se otevřela cesta k vízové liberalizaci těchto zemí v první polovině roku 2017. V případě Kosova a Turecka konstatovala Rada a EK přetrvávající nedostatky v plnění kritérií vízové liberalizace. Dialog o liberalizaci s Tureckem vedený mj. v kontextu migrační dohody EU-Turecko se dále zkomplikoval po červnovém pokusu o puč v Turecku.

ČR se aktivně účastnila přípravy a projednávání výše uvedených návrhů, přičemž zohlednila i usnesení Senátu PČR č. 477 ze dne 15. června 2016, usnesení VEZ PS PČR č. 255 ze dne 17. března 2016, usnesení VEZ PS PČR č. 294 ze dne 1. září 2016 a usnesení VEZ PS PČR č. 310 ze dne 22. září 2016 týkající se výše uvedené problematiky vízové liberalizace.

V roce 2016 byly podepsány a prozatímně prováděny dohody o zrušení vízové povinnosti mezi EU a Mikronésií, Tuvalu, Marshallovými ostrovy, Peru, Kiribati a Šalamounovými ostrovy. Rovněž byla podepsána a prozatímně prováděna dohoda o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů mezi EU a ČLR.

Během roku 2016 byly nadále uspokojivě uplatňovány vízové facilitační dohody s Gruzíí, Moldavskem, Ruskem, Ukrajinou, Arménií, Ázerbájdžánem a Kapverdami. Byla zahájena jednání o facilitační dohodě s Jordánskem. Jednání o facilitačních dohodách mezi EU a Běloruskem, Marokem a Tuniskem nebyla v roce 2016 dokončena kvůli překážkám na straně zmíněných zemí. Byly zahájeny práce na přípravě směrnice pro jednání o facilitační dohodě mezi EU a Čínou.

Vnitřní bezpečnost a policejní spolupráce

V průběhu roku 2016 došlo na území EU k dalším teroristickým útokům, např. v březnu na letišti v Bruselu, v červenci v Nice či v prosinci na vánočním trhu v Berlíně. Útoky provedli buď přímo příslušníci islamistických teroristických organizací nebo jednotlivci, ať už

⁴ Nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni

navráťivší se zahraniční terorističtí bojovníci či nově radikalizovaní stoupcenci Daesh, al-Káidy či jiných teroristických organizací.

Boj proti terorismu tak i nadále zůstal jedním z hlavních témat projednávaných v rámci EU. Pozornost se soustředila zejména na další **rozvoj výměny informací a interoperability informačních systémů a databází**. Ministři vnitra se shodli na potřebě vytvoření integrované evropské architektury informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a podpořili přístup donucovacích orgánů do všech relevantních databází. Řešila se také otázka potřeby systematického dodávání informací a důsledného využívání evropských a mezinárodních databází zejména, pokud jde o problematiku zahraničních teroristických bojovníků.

V červnu 2016 Rada schválila **Plán (roadmap) na zvýšení výměny a řízení informací včetně řešení interoperability v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí**. Tento dokument obsahuje specifické a praktické akce k posílení řízení a výměny informací v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a poskytuje ucelený rámec pro integrovanější informační architekturu EU.

Pokud se jedná o prevenci radikalizace, v rámci **Sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN)** byla zahájena činnost nové platformy RAN pro mladé („*RAN Young*“), jež se zaměřuje na mladé lidi, kteří jsou hlavní cílovou skupinou pro osoby provádějící nábor teroristů. Síť RAN rovněž zveřejnila rozsáhlou příručku týkající se školicích programů pro policisty v Evropě, která se vztahuje k různým aspektům radikalizace.

Prevence radikalizace znamená také znepřístupnit internetové stránky propagandy, které používají teroristé k šíření svých myšlenek. Dne 8. prosince 2016 uspořádala EK **druhé internetové fórum EU**, na němž se sešli zástupci EK, členských států, agentury Europol a předních internetových společností. Na zasedání byla zřízena nová společná platforma pro oznamování teroristického obsahu internetu s cílem urychlit jeho odstraňování.

Důležitým prvkem boje proti terorismu je **předávání údajů o jmenné evidenci cestujících v letecké dopravě (Passenger Name Records - PNR)**. V dubnu 2016 byla po letech obstrukcí v EP konečně schválena **směrnice o EU PNR**. Dle této směrnice budou letečtí dopravci v rámci prevence, odhalování, vyšetřování a stíhání terorismu a závažné trestné činnosti povinni předávat kompetentním orgánům údaje, které získali v rámci rezervace, koupě letenky a odbavení cestujících. Směrnice by měla být transponována do národního práva členských států do května 2018.

Europol zahájil v lednu 2016 činnost nového **Evropského centra pro boj proti terorismu (European Counter Terrorism Centre - ECTC)**, které napomáhá členským státům v efektivním boji proti terorismu. Úkolem centra je zejména lepší sdílení informací, pomoc při přeshraničním vyšetřování teroristických činů či koordinace společné reakce EU v případě závažných teroristických útoků. V únoru 2016 pak zahájilo činnost **Evropské centrum pro boj proti převaděčství (European Migrant Smuggling Centre - EMSC)**, jehož cílem je poskytovat podporu členským státům v boji proti převaděčům.

Po třech letech projednávání bylo v květnu 2016 schváleno **nařízení o Agentuře EU pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol)**, čímž došlo k posílení pravomocí této agentury. Díky novému nařízení se zvýší možnosti Europolu v boji proti terorismu, počítačové kriminalitě a jiným trestným činům, zlepší se rovněž spolupráce mezi jednotlivými členskými státy a Europolem. Nařízení vstoupí v platnost 1. května 2017.

V průběhu celého roku 2016 byla intenzivně projednávána **revize směrnice o kontrole nabývání a držení zbraní**, kterou předložila EK po teroristických útocích v Paříži v listopadu

2015. Návrh obsahoval řadu změn, nicméně v některých bodech se jednalo o pro ČR naprosto nepřijatelné a věcně neodůvodněné restriktce. ČR se aktivně zapojovala do projednávání návrhu a v souladu s usnesením Výboru pro záležitosti EU Senátu PČR č. 156 ze dne 1. března 2017 a usnesením VEZ PS PČR č. 1190 ze dne 20. dubna 2017 předkládala alternativní konstruktivní návrhy, které však byly akceptovány jen minimálně. Z tohoto důvodu ČR v Radě hlasovala proti přijetí směrnice. Výsledná dohoda mezi Radou a EP byla dosažena v prosinci 2016. Výhrady ČR byly též předloženy formou deklarací k návrhu směrnice. Následně pak dne 14. března 2017 EP s dohodnutým návrhem směrnice potvrdil souhlas.

Ochrana osobních údajů

V dubnu 2016 EP posvětil návrh tzv. **obecného nařízení o ochraně osobních údajů** a související návrh **trestněprávní směrnice**. Oba předpisy byly projednávány od roku 2012 a společně představují komplexní revizi právního rámce ochrany osobních údajů. Obecné nařízení platí ve všech oblastech působnosti EU kromě spolupráce v trestních věcech. Ochranu osobních údajů v rámci policejní spolupráce a justiční spolupráce v trestních věcech upravuje uvedená směrnice.

V červenci 2016 přijala EU po intenzivním vyjednávání se Spojenými státy nový rámec pro předávání osobních údajů pro komerční účely přes Atlantik, tzv. „**Štít EU–USA na ochranu soukromí**“ (*EU–US Privacy Shield*), který zachovává přísné normy na ochranu soukromí. Nový rámec odráží požadavky vyjádřené v rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 6. října 2015, kterým byl prohlášen za neplatný původní rámec tzv. „Bezpečný přístav“ (*Safe Harbour*). ČR po vynesení rozsudku Soudního dvora EU usilovala o co nejrychlejší přijetí nové právní úpravy pro zjednodušenou výměnu dat mezi EU a USA a hlasovala pro nový Štít soukromí. Tento přístup podpořil ve svém usnesení č. 217 ze dne 14. ledna 2016 i VEZ PS PČR.

10. Vnější vztahy

Východní partnerství

K nejvýznamnějšímu posunu v politice Východního partnerství (VP) došlo v roce 2016 v otázce bezvízového styku s Gruzíí a Ukrajinou. V březnu 2016 vydala EK návrh na přeřazení Gruzie z unijního seznamu zemí s vízovou povinností do unijního seznamu zemí bez vízové povinnosti, v dubnu 2016 učinila tentýž krok vůči Ukrajině. V prosinci 2016 bylo dosaženo dohody o kompromisním textu revize suspenzivního mechanismu mezi Radou a EP. Bezvízový režim se má týkat pouze držitelů biometrických pasů pobývajících v EU do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů za nevydělečným účelem.

1. července 2016 vstoupily v platnost Asociační dohody (AA) s Gruzíí a s Moldavskem. Významný moment představovala ratifikace AA s Ukrajinou v Nizozemsku, kde se v dubnu 2016 k této otázce uskutečnilo poradní referendum, které skončilo vítězstvím odpůrců AA. V reakci na tento výsledek členské státy EU přijaly na zasedání Evropské rady v prosinci 2016 rozhodnutí upřesňující výklad AA požadovaný Nizozemskem (AA nezakládá nárok UA na členství v EU, neznamená bezpečnostní garance pro UA ze strany EU, nezavazuje EU k další finanční pomoci ani nezaručuje volný pohyb pracovní síly) s cílem napomoci schválení AA v nizozemském parlamentu.

Rozvíjely se rovněž vztahy EU se zeměmi bez asociační dohody, tj. s Arménií, Ázerbájdžánem a Běloruskem. Pokračovala jednání o rámcové dohodě s Arménií. V listopadu 2016 byl schválen mandát pro jednání o novém rámcovém smluvním dokumentu EU s Ázerbájdžánem. V případě Běloruska se pokračovalo v aplikaci 29 opatření k posílení politiky EU vůči této zemi. Spolupráce s Běloruskem rovněž probíhala v rámci koordinační skupiny ustavené za předchozího NL PRES.

Ve 2. polovině roku 2016 byly zahájeny přípravy na příští summit VP, který se uskuteční v Bruselu 24. listopadu 2017.

Blízký východ a severní Afrika

V průběhu roku 2016 pokračoval dramatický vývoj konfliktu v **Sýrii**. Pokračovaly i snahy o nalezení řešení konfliktu v rámci obnovených ženevských jednání pod vedením OSN. Jednání však nebyla příliš úspěšná mj. vzhledem k trvajícím bojům včetně bitvy o Aleppo. Faktorem byla i nejednotnost syrské opozice. V průběhu roku 2016 postupně přebíraly vyjednávací iniciativu v Sýrii Rusko, Turecko a Írán. EU připravuje komplexní strategii k Sýrii, přičemž trvá na požadavku, že rekonstrukce může nastat až po politické tranzici. Sankční režim zůstal v platnosti.

V **Iráku** se armádě společně s šíitskými milicemi a kurdskými pešmergy za podpory mezinárodní koalice dařilo částečně zatlačovat tzv. **Islámský stát (ISIL)** z obsazených území.

Počátkem roku 2015 byla schválena **Regionální strategie EU k Sýrii, Iráku a hrozbě ISIL**, která předpokládá vynaložení 1 mld. EUR na stabilizaci regionu pro následující dva roky.

Syrská krize dále stimulovala krizi uprchlickou, přičemž výrazně byly ovlivněny především sousední země. Vedle Turecka se jedná zejména o Jordánsko a Libanon, jejichž ekonomické a sociální systémy se dostávají do velkých obtíží. EU podpořila výsledky donorské konference k Sýrii, jejíž čtvrté kolo se konalo v Londýně v únoru 2016.

Asociační radou **EU-Libanon** byly v listopadu 2016 schváleny priority partnerství pro roky 2016–2020 a tzv. kompaktní. Priority zahrnují spolupráci v oblasti bezpečnosti a boje proti terorismu, vládnutí a právního státu, podpory růstu a pracovních příležitostí a migrace a

mobility. Obdobné dokumenty byly přijaty i Asociační radou **EU-Jordánsko** dne 19. prosince 2016.

V prosinci 2015 zrušil Tribunál Soudního dvora EU rozhodnutí Rady o uzavření zemědělské dohody **EU-Maroko** v rozsahu, v jakém schvaluje použití dohody na mezinárodně právně sporné územní Západní Sahary. Tento krok vyvolal na počátku roku 2016 napětí mezi EU a Marokem, pro které je status Západní Sahary prioritní a velmi citlivou otázkou. Rada neprodleně rozhodla o podání kasačního opravného prostředku. Dne 21. prosince 2016 Soudní dvůr vyhověl odvolání Rady a zrušil rozsudek Tribunálu s odůvodněním, že asociační a liberalizační dohody uzavřené mezi EU a Marokem se nevztahují na Západní Saharu. Rozhodnutí Rady o uzavření zemědělské dohody zůstává v platnosti.

V lednu 2016 nastal Implementační den Dohody o íránském jaderném programu (JCPOA) z července 2015, což bylo doprovázeno zrušením sankcí vůči Íránu souvisejících s jeho jaderným programem. Rok 2016 byl následně ve znamení oživení vztahů, uskutečnilo se množství vzájemných návštěv na vysoké úrovni. EP 25. října 2016 schválil rezoluci o nové strategii EU vůči Íránu po uzavření jaderné dohody.

Asie

V červenci 2016 se v Ulánbátaru konal **11. summit hlav států a vlád ASEM** (*Asia-Europe Meeting*), kde byla diskutována především ekonomická, ale také politická a kulturní spolupráce mezi Asií a Evropou. U příležitosti 20. výročí ASEM byla přijata Ulánbátarská deklarace.

V roce 2016 proběhly summity se dvěma strategickými partnery EU v Asii, a to **Čínou** (červenec) a **Indií** (březen).

V říjnu 2016 se v thajském Bangkoku uskutečnilo **jednání ministrů zahraničních věcí EU-ASEAN**. Ačkoliv zde nedošlo k vyhlášení „strategického partnerství“ ve smyslu Závěrů Rady EU z června 2015, byla přijata společná závěrečná deklarace a stvrzen zájem na dalším prohlubování spolupráce EU-ASEAN v řadě oblastí.

V říjnu 2016 byla v Bruselu podepsána dohoda o partnerství a spolupráci s **Novým Zélandem** a byl zahájen její ratifikační proces. Po ukončení ratifikačního procesu vstoupila od 1. října 2016 v platnost dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a jejími členskými zeměmi na jedné straně a **Vietnamskou socialistickou republikou** na straně druhé.

Společná bezpečnostní obranná politika

Rok 2016 přinesl zásadní posun ve snahách o posilování Společné bezpečnostní a obranné politiky EU (SBOP) a obecně spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany. V červnu 2016 **byla přijata Globální strategie EU (EUGS)**, která reflektuje zásadní změny v bezpečnostním prostředí. Zadání EUGS v oblasti bezpečnosti a obrany bylo do konce roku 2016 rozpracováno do třech hlavních oblastí.

Za prvé, **Implementační plán k bezpečnosti a obraně** nastavil úroveň ambicí EU. Ta vychází ze strategických priorit EUGS, jmenovitě: vést efektivně mise a operace krizového řízení; přispívat k budování obranných kapacit partnerských zemí; přispívat k ochraně teritoria EU. Současně stanovuje opatření k jejímu naplnění.

Za druhé, **Akční plán k evropské obraně (EDAP)** se věnuje možnostem podpory obranného výzkumu, budování vojenských schopností a zvyšování vyspělosti a konkurenceschopnosti evropského obranného průmyslu.

Za třetí, na základě **deklarace na okraj summitu NATO ve Varšavě** v červenci 2016 bude zásadně posílena vzájemná spolupráce obou organizací.

Aktivity v bezpečnostně-obranné oblasti vyvrcholily Evropskou radou (15. prosince 2016), v rámci které nejvyšší představitelé členských zemí potvrdili přijetí závěrů Rady ze 14. listopadu 2016 k implementaci EUGS v oblasti bezpečnosti a obrany, přivítali EDAP a vyzvali k implementaci společné deklarace nejvyšších představitelů EU a NATO z Varšavy.

Bojová uskupení EU (EU BG) doposud zůstávají jedinými připravenými silami rychlé reakce Evropské unie. V rámci implementace Globální strategie EU probíhají diskuse o posílení jejich využitelnosti a nasaditelnosti. V roce 2016 byly v souladu s ambicí v obou pololetích v pohotovosti dvě EU BG. V prvním pololetí roku 2016 byla v pohotovosti uskupení pod vedením Řecka a uskupení V4 za účasti ČR. Ve druhém pololetí pak byla v pohotovosti uskupení pod vedením Německa, do nichž se zapojily i ČR, a Velké Británie.

Evropská obranná agentura (EDA) pokračovala v podpoře členských států při postupu prací na čtyřech vlajkových programech výstavby vojenských schopností (bezpilotní prostředky, satelitní komunikace, kybernetická obrana a doplňování paliva za letu). V oblasti výzkumu a vývoje dále EDA v součinnosti s členskými státy a EK rozpracovala **plán práce Přípravné akce obranného výzkumu (PADR)**, která otestuje poprvé v historii využití unijního financování v obranném sektoru; v letech 2017-2019 se počítá s rozpočtem **90 milionů EUR**. V prvním roce se aktivity zaměří na technologický demonstrátor v oblasti námořních průzkumných bezpilotních prostředků; v oblasti kritických obranných technologií se předpokládá rozvoj architektury systémů výzbroje a výstroje vojáka. Program bude výrazným přínosem pro zajištění konkurenceschopnosti evropského obranného průmyslu. EDA také poskytla technickou podporu průmyslovým subjektům zapojeným do **výzkumných projektů v oblasti duálních technologií**.

Mise a operace EU (výběr)

V roce 2016 probíhal proces rekonfigurace a redukce početního stavu civilní mise **EULEX Kosovo** (ukončování některých funkcí mise, jejich přenos na Delegaci EU pro Kosovo či úřad EUSR), která napomáhá od r. 2008 kosovským institucím s nastolováním vlády práva, a současně přispívá k implementaci dohod dosažených v dialogu se Srbskem. Do listopadu 2016 v EULEXu působilo 21 českých policistů ve zvláštní policejní jednotce na severu Kosova. V misi nadále působí 3 čeští zástupci. Od září 2016 jsou pod misi EULEX zařazeny též nově zřizované zvláštní soudní tribunály pro Kosovo se sídlem v Haagu.

Udržování bezpečného prostředí v **Bosně a Hercegovině** i nadále podporuje operace EUFOR Althea v rámci svého exekutivního mandátu, který RB OSN opětovně prodloužila do listopadu 2017. Mimoto operace (za účasti dvou vojáků AČR) věnuje pozornost výcviku bosenských ozbrojených sil.

Poradní mise EU na Ukrajině (**EUAM Ukraine**) pokračovala v poskytování strategického poradenství v oblasti reformy bezpečnostního sektoru na centrální úrovni (sektorové reformy, akční plány, oblast lidských zdrojů), i poskytování podpory na operační úrovni (budování kapacit policie, koncept veřejného pořádku, rozdělování pravomocí při vyšetřování trestných činů apod.). V roce 2016 došlo k rozšíření mise o regionální kanceláře ve Lvově a Charkově. Do mise se zapojilo 5 českých expertů.

Ke stabilizaci, normalizaci a budování důvěry mezi stranami konfliktu, ke kterému došlo v r. 2008 mezi Ruskem a Gruzii, přispívá Pozorovatelská mise EU v Gruzii (**EUMM Georgia**). Mise má velitelství v Tbilisi a tři místní úřadovny v Gori, Mcchetě a Zugdidi. Mezi

více než dvěma stovkami pozorovatelů působí též 17 českých expertů. Rada prodloužila její mandát do prosince 2018.

Mandát mise **EUNAVFOR MED – Operace Sophia** spuštěné v roce 2015 s cílem potlačit v oblasti **severní Afriky** pašerácké aktivity spojené s ilegální migrací byl v červnu 2016 rozšířen o dva dodatečné úkoly: výcvik libyjské pobřežní stráže a kontrolní aktivity ve vztahu k zbrojnímu embargu OSN v mezinárodních vodách. S ohledem na přetrvávající libyjskou krizi nemohla být mise převedena do fáze, kdy by působila v libyjských teritoriálních vodách. Přes určité výsledky co do počtu zadržených převaděčů i zničených plavidel neměla i z tohoto důvodu operace zásadnější vliv na pokles přílivu migrantů do Evropy přes Středozemní moře. ČR se do operace zapojila třemi vojáky.

Ve velmi limitované podobě pokračuje mise **EUBAM Libya**, jejíž mandát byl prodloužen do srpna 2017. Pokud se bezpečnostní podmínky v zemi zlepší, mise obnoví jádro své činnosti, kterým je posílení kontroly libyjských hranic, a započne i nové aktivity zaměřené na posílení trestního soudnictví, reformu policie a prosazování práva.

V oblasti **Subsaharské Afriky** pokračovala ve výcvikových aktivitách a strategickém poradenství malijským ozbrojeným silám mise EU v Mali (**EUTM Mali**, s účastí ČR). Třetí mandát mise do května 2018 se posunuje od centralizovaného výcviku k decentralizované podpoře přímo v místech jednotlivých posádek malijských ozbrojených sil, a to i na severu země. Mise své aktivity zaměřuje na podporu naplňování mírové dohody mezi zástupci vlády a separatistů ze severu Mali, podepsané v červnu 2015. Současně v omezené míře zve příslušníky ozbrojených sil zemí Sahelu k účasti na svých výcvikových aktivitách. Mise rovněž poskytuje poradenství při budování řídicích struktur a systémů podpory Malijských ozbrojených sil. ČR navýšila svůj příspěvek v této operaci na 41 osob.

Mise **EUTM RCA** ve Středoafričské republice navázala na vojenskou poradenskou misi EUMAM RCA, která do července 2016 podporovala rozvoj základních prvků efektivního řízení místních ozbrojených složek a poskytovala výcvik v oblastech jejich každodenního chodu, mimo operačních aktivit. Mandát výcvikové mise EUTM RCA je zaměřen na poradenské, výcvikové a vzdělávací aktivity ve prospěch ministerstva obrany a generálního štábu ozbrojených sil Středoafričské republiky. ČR ani do jedné z těchto misí nepřispěla vojenským personálem.

V průběhu roku 2016 probíhala tzv. regionalizace misí SBOP v Sahelu (**EUTM Mali**, **EUCAP Sahel Mali**, **EUCAP Sahel Niger**), byly uskutečněny vzdělávací kurzy pro příslušníky ozbrojených sil zemí uskupení G5 (Mali, Mauritánie, Niger, Čad a Burkina Faso).

V oblasti **Afrického rohu** pokračuje operace **EUNAVFOR Atalanta** (za účasti tří vojáků ČR) v úspěšném boji proti pirátství. Již od května 2012 nebylo v Africkém rohu uneseno žádné plavidlo. Pirátské sítě na somálském pobřeží ale nebyly výrazně narušeny. Paralelně probíhá v **Somálsku** rozvoj bezpečnostních struktur. Důležitou součástí úsilí mezinárodního společenství je výcviková mise **EUTM Somalia**, která pokračovala v podpoře rozvoje somálských ozbrojených sil. Námořní operaci a výcvikovou misi pak doplňuje civilní mise **EUCAP Somalia**, jejíž mandát se zaměřuje na podporu somálského soudnictví a schopností pozemní pobřežní policie a zvyšování schopností pobřežní stráže. V průběhu roku 2016 mise ukončila své aktivity či je převedla na jiné nástroje EU v Džibuti, Tanzanii, Seychelách i v Jemenu.

Díky dosaženým výsledkům v oblasti budování kapacit palestinské policie a ministerstva vnitra i v oblasti přípravy legislativy (palestinský zákon o policii) byla přes zhoršení politicko-bezpečnostní situace jako stabilizující faktor na Západním břehu Jordánu hodnocena

mise **EUPOL COPPS Ramallah**. Podařilo se obnovit společné izraelsko-palestinské policejní semináře, do výcvikového plánu na rok 2016 byly zařazeny i kurzy v oblasti kybernetické kriminality a forenzního vyšetřování. V misi působila česká expertka.

Po téměř desetiletém působení byla k 31. prosinci 2016 ukončena policejní výcviková mise **EUPOL Afghanistan** zaměřená na reformu Ministerstva vnitra a profesionalizaci Afghánské národní policie prostřednictvím poskytování strategického poradenství a výcviku. S její podporou byla vypracována a je implementována příslušná legislativa, v současné době ministerstvo vnitra i policie a zajišťují bezpečnost většiny obyvatel. Mise mj. vycvičila 3 000 policistek. V misi působil český expert.

Lidská práva

V únoru 2016 schválila Rada pro zahraniční záležitosti teritoriální a tematické priority EU pro lidskoprávní fóra OSN pro rok 2016, závěry zmiňují např. Sýrii, KLDL, Rusko, Burundi, Jižní Súdán, Írán, Saúdskou Arábii a Barmu. Začala implementace **Akčního plánu k lidským právům a demokracii pro roky 2015 – 2019** (dále jen „Akční plán“), který navazuje na dokument platný pro roky 2012 – 2014. Akční plán obsahuje několik desítek konkrétních úkolů většinou pro instituce EU, ale některé i pro členské státy. ČR přispěla zprávou o národní implementaci, která bude jako jeden z podkladů pro přípravu závěrů FAC v létě 2017. Byl prodloužen mandát zvláštního představitele EU pro lidská práva, funkci zastává p. Stavros Lambrinidis. Jednotlivé DEU vypracovaly nové místní lidskoprávní strategie včetně krátkodobých a dlouhodobých priorit pro jednotlivé země.

Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc

Mezi prioritní témata EU patřila diskuse k implementaci Agendy 2030 v rámci evropské rozvojové politiky, která vyústila v potřebu **revize Evropského konsenzu o rozvoji z roku 2005**. EK ještě před prezentací návrhu nového Konsenzu vyhlásila veřejné konzultace, kterých se aktivně účastnila i ČR. Aktualizovaný evropský Konsenzus o rozvoji pak představila ve svém sdělení z 22. listopadu 2016. Přijat by měl být v květnu roku 2017 společnou deklarací EK, Rady a EP.

Pokračovala také diskuse k **migraci**, v rozvojovém kontextu zejména s ohledem na nástroje pro posílení ekonomického růstu ve zdrojových zemích, a tím omezení migračních tlaků. EK dne 14. září 2016 vydala sdělení, ve kterém vyhlásila **Externí investiční plán EU**, jehož cílem je mobilizovat investice v Africe a sousedství EU ve výši až 44 mld. EUR do roku 2020. Sloužit k tomu má nový Evropský fond pro udržitelný rozvoj, který bude finančním institucím a veřejným nebo soukromým investorům nabízet komplexní finanční balíček, zejména ve formě záruk a dalších finančních nástrojů. Fond by měl být spuštěn do konce roku 2017.

Mezi další témata, která v roce 2016 rezonovala na evropské úrovni, patřilo posílení **vazby mezi obchodem a rozvojovou spoluprací**, zejména s ohledem na udržitelné zapojení rozvojových zemí do globálních hodnotových řetězců. Diskutovalo se rovněž **budování kapacit pro bezpečnost a rozvoj** v partnerských zemích a spolupráce v oblasti **energetiky** v návaznosti na přijetí Pařížské dohody ke klimatu.

V humanitární oblasti byla během NL PRES v centru pozornosti EU příprava historicky prvního **Světového humanitárního summitu**, který proběhl v květnu 2016 v Istanbulu. Během SK PRES se EU věnovala implementaci přijatých závazků, s důrazem na **propojování humanitárních a rozvojových aktivit**, a jejich promítnutí do Akčního plánu

k Humanitárnímu konsensu EU. Výraznou humanitární dimenzi měla také příprava společné pozice EU pro migrační summit OSN, zejména v částech týkajících se **nuceného vysídlení**.

Boj proti terorismu

EU pokračovala v rozšiřování právního rámce za účelem efektivnějšího boje proti terorismu přípravou nové směrnice (schválena v březnu 2017), která definuje teroristické trestné činy a činy související s teroristickou skupinou a stanovuje opatření na ochranu a pomoc obětem.

V únoru 2016 EK zveřejnila Akční plán k posílení boje proti financování terorismu. Jedním z bodů Akčního plánu je i závazek EK připravit **novelu směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu** (tzv. 4. AMLD). V prosinci 2016 byl k legislativnímu návrhu EK schválen obecný přístup Rady a tím i mandát pro jednání v rámci tzv. trialogů, které byly zahájeny v březnu 2017. Novela směrnice se zaměřuje např. na oblast virtuálních měn, předplacených karet nebo harmonizace přístupu EU k vysoce rizikovým třetím zemím. V průběhu vyjednávání byla příslušná usnesení Senátu PČR i VEZ PS PČR zohledněna a to např. pokud jde o prodloužení transpoziční lhůty návrhu směrnice či podporu veřejného přístupu k informacím o skutečném majiteli.

V prosinci předložila EK **návrh směrnice EP a Rady o boji proti terorismu a nahrazení rámcového rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu**, jejímž cílem je aktualizovat stávající legislativu na úrovni EU ve světle nově přijatých mezinárodních standardů (zejména rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2178 (2014) o zahraničních teroristických bojovnících, doporučení Finanční pracovní skupiny pro boj s praním špinavých peněz a financováním teroristů (FATF) a Dodatkový protokol k Úmluvě Rady Evropy o prevenci terorismu) a povinností tak, aby Evropské unii umožnila účinněji reagovat na nové teroristické hrozby. Směrnice byla 16. února 2017 schválena EP a 7. března 2017 ji schválila Rada ve formátu GAC, dosud však nebyla publikována v Úředním věstníku EU.

Z hlediska vnějších vztahů došlo v r. 2016 k dalšímu rozšíření sítě protiteroristických odborníků na Delegacích EU ve třetích státech, pokračovaly pravidelné dialogy mezi EU a partnerskými státy a organizacemi na téma bezpečnostní spolupráce, jež napomáhají mj. zlepšovat výměnu informací, aktuálním tématem zůstává boj proti radikalizaci vč. potírání propagandy a dezinformací.

Z geografického hlediska je prioritní pozornost věnována oblasti Blízkého východu a Severní Afriky, Turecku a západnímu Balkánu a dále pak Rohu Afriky, oblasti Sahelu a Nigérii. **Tematické priority** zahrnují problematiku tzv. zahraničních teroristických bojovníků, prevenci násilného extremismu a boj proti němu (CVE), pohraniční bezpečnost, bezpečnost v letecké dopravě, boj proti financování terorismu, posilování právního státu a vynutitelnosti práva založené na respektu k lidským právům, propojení vnitřní a vnější dimenze boje proti terorismu a strategickou komunikaci s mládeží.

Problematika sankcí

V průběhu roku 2016 pokračovaly **pravidelné revize a úpravy** existujících sankčních režimů EU zavedených i převzatých na základě rozhodnutí OSN.

Krom toho bylo na zasedání Rady pro zahraniční věci (FAC) v únoru 2016 rozhodnuto o zrušení do té doby (od října 2015) suspendovaných omezujících opatření vůči **Bělorusku** (sankce vůči 170 osobám a třem subjektům). Cílem zrušení těchto sankcí byla snaha ocenit obnovení lidsko-právního dialogu Běloruska s EU a jeho přístupu k situaci na Ukrajině, podpořit další normalizaci vzájemných vztahů s EU a motivovat Bělorusko k pokroku v lidsko-právní oblasti. V platnosti nadále zůstávají pouze zbrojní embargo a

omezující opatření vůči čtyřem osobám zodpovědným za nevyjasněné zmizení čtyř osob (2 opozičních politiků, 1 novináře a 1 podnikatele), jejichž platnost je aktuálně prodloužena do 28. února 2018. Zbrojní embargo se vztahuje na materiál zneužitelný pro vnitřní represí; nově jsou z něho vyňaty zbraně pro biatlon (po udělení národní exportní licence).

K 16. lednu 2016 nastal ve vztahu k **Íránu** tzv. prováděcí den (*implementation day*). K tomuto dni došlo ke zrušení či pozastavení většiny omezujících opatření EU vůči Íránu zavedených v souvislosti s jeho jaderným programem, a to na základě zprávy generálního ředitele MAAE, že Írán dostal svým závazkům uvedeným ve Společném komplexním akčním plánu (JCPOA).

V návaznosti na další kroky **KLDR** během roku 2016 došlo ke zpřísnění sankčního režimu vůči této zemi. EU transponovala do unijního práva nová omezující opatření zavedená rezolucemi RB OSN č. 2270 (2016) a 2321 (2016). Přijala i rozšiřující autonomní opatření EU vůči KLDR jdoucí nad rámec opatření navržených rezolucí RB OSN č. 2270 (2016). Jedná se především o další dovozní a vývozní omezení, omezení finanční podpory obchodu, omezení investic a další omezení ve finančním sektoru či v odvětví dopravy. V současné době Rada připravuje další autonomní omezující opatření vůči KLDR, jimiž by měla být posílena opatření transponovaná z rezoluce RB OSN č. 2321 (2016).

Omezující opatření vůči **Rusku** byla vzhledem k přetrvávání důvodů pro jejich zavedení a neplnění Minských dohod během roku 2016 prodlužována.

Fondy vnější spolupráce EU

V roce 2016 pokračovalo čerpání prostředků z fondů vnější spolupráce EU, které byly využívány jak na rozvojovou pomoc, tak na ekonomickou spolupráci. Pro období finančního rámce 2014 – 2020 má EU k dispozici **celkem devět finančních nástrojů podle geografické a tematické příslušnosti**, a věnuje na vnější spolupráci a zahraniční pomoc zhruba 9,5 miliard EUR ročně (celková alokace pro fondy vnější spolupráce a Evropský fond pro rozvojovou spolupráci, který není součástí obálky vnější spolupráce, dosahuje 90 mld. EUR). V roce 2016 též započala procedura střednědobého vyhodnocování fondů vnější spolupráce EU, která spočívala v analýze ze strany nezávislých hodnotitelů kontraktovaných EK. Střednědobé vyhodnocování fondů EU, které zahrne i veřejnou konzultaci, bude pokračovat v roce 2017 a jeho výsledky budou důležitým vstupem pro formování podoby fondů vnější spolupráce EU po roce 2020.

OSN

Během přípravy a v průběhu **8. Hodnotící konference Úmluvy o zákazu biologických a toxinových zbraní (BTWC)** EU intenzivně prosazovala univerzalitu BTWC, efektivní implementaci Úmluvy, posílení jejich kontrolních mechanismů a rozvoj mezinárodní spolupráce v této oblasti. Konference samotná nebyla nijak výrazně úspěšná kvůli nekonstruktivnímu přístupu některých států (Rusko, Írán, Kuba), nicméně EU si bez zakolísání udržela jednotné postoje v průběhu celé konference.

EU v průběhu roku velmi aktivně podporovala univerzalitu a standardizaci kontrolních mechanismů **Smlouvy o obchodu se zbraněmi (ATT)**. Vedle „outreach“ programů EU nabídla i významnou finanční podporu na rozvoj implementačních mechanismů smlouvy.

EU podporovala univerzalizaci a vstup v platnost **Smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek (CTBT)**. V 2016 se pro dosažení tohoto cíle velmi aktivně spolupodílela na aktivitách MAAE pořádaných u příležitosti 20. výročí vzniku této smlouvy.

EU intenzivně prosazovala přijetí 9 ČS EU do **kontrolního režimu raketových technologií** (MTCR), což je krok, který dlouhodobě blokuje Rusko. Průlom v této kauze se však nepodařilo nalézt ani v roce 2016. EU tak alespoň podpořila a přivítala členství Indie v MTCR.

Poté, co EU nezískala v roce 2015 širší podporu pro svůj návrh **mezinárodního kodexu chování ve vesmíru (ICOC)**, uchopila problematiku z jiného úhlu a v 2016 ve spolupráci s „like-minded“ zeměmi mimo EU zahájila práci na vypracování **Principů zodpovědného chování ve vesmíru (PORBOS)**, které by měly položit základ dalším diskusím o nemilitarizaci kosmu.

EU se nepodařilo sjednotit pozici k problematice vyjednání smlouvy o zákazu jaderných zbraní. Evropské státy NATO stále vidí budoucnost jaderného odzbrojování především v rámci **Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT)** s vybalancováním odzbrojovacích kroků s aktivitami ve prospěch nešíření, navíc tyto státy si jsou vědomy svých závazků v rámci jaderného deterrentu NATO schváleného ve Strategické koncepci NATO. Nečlenské země NATO se naproti tomu domnívají, že po neúspěchu hodnotící konference NPT v roce 2015 je potřeba problematiku uchopit z jiného úhlu.

EU věnovala intenzivní pozornost otázce získání členství pro Indii ve Skupině jaderných dodavatelů (NSG).

Společná obchodní politika

V roce 2016 pokračovala implementace strategie EK v oblasti obchodní politiky, která je zakotvena ve **sdělení EK "Obchod pro všechny"**. Role obchodu jako motoru růstu, zaměstnanosti a konkurenceschopnosti je v globální ekonomice nahlížena v kontextu prosazování evropských hodnot. Závazek k ambiciózní obchodní politice, která přispívá k růstu a zaměstnanosti, byl potvrzen také v závěrech Evropské rady v říjnu 2016.

V listopadu 2016 byl **dokončen trialog k návrhu nařízení, kterým se zřizuje systém autocertifikace zodpovědných dovozců cínu, tantalu, wolframu, jejich rud a zlata, které pocházejí z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí**, tzv. nařízení ke „konfliktním minerálům“. Nařízení vstoupí v platnost v roce 2017. Cílem nařízení je omezení finančních toků pro válčící strany a ozbrojené skupiny, které souvisí s těžbou a prodejem předmětných minerálů v konfliktních a rizikových oblastech, a to cestou zajištění náležité péče nad dodavatelským řetězcem.

V listopadu 2016 **vstoupilo v platnost nařízení EP a Rady č. 2016/2134 ze dne 23. listopadu 2016, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1236/2005 o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání**. Nařízení upravuje pravidla pro kontrolu vývozu mj. pro farmaceutické výrobky, které je možno využít pro výkon trestu smrti.

V prosinci 2016 byla **přijata pozice Rady k návrhu nařízení na modernizaci nástrojů na ochranu obchodu**. Cílem návrhu je adaptace systému antidumpingových a antisubvenčních pravidel na současnou realitu mezinárodního obchodu tak, aby výsledná antidumpingová a vyrovnávací opatření byla přijímána transparentně, předvídatelně a ve výši, která efektivně postihne nekalé obchodní praktiky a zároveň nezpůsobí nadměrné zvýšení nákladů pro navazující odvětví. V následujícím roce bude zahájen trialog.

V listopadu 2016 EK předložila další **návrh na změnu základního antidumpingového a antisubvenčního nařízení**, který reaguje na změny v mezinárodním prostředí, související

zejména s končící platností některých ustanovení přístupového protokolu Číny ke Světové obchodní organizaci.

V oblasti jednostranných preferenčních opatření Unie byla v lednu 2016 **zveřejněna zpráva hodnotící Systém všeobecných celních preferencí (GSP)** po dvou letech jeho fungování. Součástí zprávy bylo také hodnocení režimu GSP+ (speciální režim pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věcí veřejných) a toho, jak země do tohoto režimu zahrnuté plní mezinárodní konvence týkající se lidských, pracovních práv, životního prostředí či boje proti korupci.

Multilaterální agenda obchodní politiky

Multilaterální obchodní systém zůstává základním pilířem obchodní politiky. V rámci mnohostranné obchodní spolupráce ve Světové obchodní organizaci (dále jen „WTO“) se EU soustředila na implementaci rozhodnutí ministrů z ministerských konferencí WTO na Bali (prosinec 2013) a v Nairobi (prosinec 2015). V průběhu roku 2016 velmi pokročil proces ratifikace **Dohody o usnadňování obchodu** a byla zahájena implementace II. fáze plurilaterální **Dohody o informačních technologiích (ITA II)**.

Paralelně se aktivně zapojila do procesu **příprav XI. Konference ministrů** v Buenos Aires (MK11, prosinec 2017), zejména v oblastech svého prioritního zájmu jako e-commerce, domácí regulace ve službách, transparentnost a dobrá regulatorní praxe, subvence do rybolovu a domácí podpora v zemědělství.

EU se aktivně podílela na přístupových procesech nových zemí do WTO. V r. 2016 došlo k **rozšíření členské základny WTO o Libérii a Afghánistán**.

EU rovněž zahájila po interní linii proces příprav související s uvolněním a opětovným obsazením **evropského postu v Odvolacím orgánu WTO**.

Ve **vícestranných iniciativách** se EU podílela na jednáních o vícestranné **Dohodě o obchodu službami (TISA)** a **Dohodě o environmentálním zboží (EGA)**. Přes velký posun v jednáních se ani jednu ze zmíněných dohod nepodařilo uzavřít. EU bude podporovat obnovení jednání s cílem jejich uzavření pokud možno do MK11. Sjednání obou dohod ČR podporuje.

Na všech mnohostranných fórech EU nadále pokračovala v systematickém **odmítání protekcionismu**. Podporovala pokračování a zlepšení systému monitoringu opatření spojených s obchodem ve WTO. Obdobný proces pokračoval i v samotné EU.

Bilaterální agenda obchodní politiky

V roce 2016 bylo významným momentem dokončení právního čištění textu **Komplexní hospodářské a obchodní dohody (CETA) mezi EU a Kanadou** a následně podpis CETA v říjnu 2016. CETA byla sjednána jako dohoda ve smíšené kompetenci. Části ve výlučné kompetenci EU budou po vyslovení souhlasu EP předběžně prováděny. Zahájení předběžného provádění se očekává v první polovině roku 2017, po naplnění všech formálních požadavků na evropské a kanadské straně. V prosinci byla CETA předložena Parlamentu ČR k ratifikaci, dokončení procesu se očekává v první polovině roku 2017. V listopadu 2016 byl podepsán **Protokol o přistoupení Ekvádoru k Obchodní dohodě s Kolumbií a Peru**. Naopak jednání **o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství s USA (TTIP)** se v roce 2016 uzavřít nepodařilo, posun přerušily volby v USA a vítězství Donalda Trumpa v prezidentských volbách. Na další kroky bude nutné počkat, až se nová administrativa USA usadí a zveřejní své další plány. Jednání o **FTA s Japonskem** jsou v závěrečné fázi. Původní záměr dokončit jednání do konce roku 2016 se nepodařilo splnit. Během roku 2016 probíhal proces právního čištění textu **FTA s Vietnamem**, která by měla být podepsána v roce 2017.

Uskutečnila se první kola vyjednávání o **FTAs s Filipínami a Indonésií**. V květnu 2016 byl přijat mandát pro sjednání modernizované dohody s **Mexikem** a do konce roku se uskutečnila dvě kola jednání. Obě strany mají zájem na akceleraci jednání. Došlo k posunu ve vyjednávání o **FTA se zeměmi MERCOSUR** – v roce 2016 byla jednání obnovena, strany se zavázaly k dalšímu pokroku. Dále byla v prosinci 2016 podepsána **Dohoda o politickém dialogu a spolupráci (PDCA) s Kubou**, část této dohody se věnuje obchodu a obchodní spolupráci. Nejedná se však o preferenční obchodní ujednání. V prosinci 2016 zveřejnila generální advokátka své stanovisko v případě rozdělení kompetencí v **FTA se Singapurem**. Dle ní jde o dohodu ve smíšené kompetenci Evropské unie a členských států EU. Soudní dvůr EU by měl definitivně rozhodnout během jara 2017. Jednání o obchodní dohodě s **Thajskem**, která byla vzhledem k tamní vnitropolitické situaci přerušena již v roce 2014, nebyla obnovena. Stagnující jsou také stále jednání s **Malajsií**. Snahy o znovuoživení jednání o FTA s **Indií** se nepodařilo naplnit a situaci dále komplikuje vypovězení bilaterálních investičních dohod mezi Indií a jednotlivými členskými státy EU.

V roce 2016 vstoupily v platnost **Prohloubené a komplexní zóny volného obchodu (DCFTAs) s Gruzií a Moldavskem**, které jsou součástí Asociačních dohod, a **Dohoda o posíleném partnerství a spolupráci mezi EU a Kazachstánem**. Dohoda s Kazachstánem není v oblasti obchodu preferenční dohodou. Od začátku roku 2016 jsou prozatímně prováděna obchodní ustanovení **DCFTA s Ukrajinou**.

V rámci dalších zemí Východního partnerství během roku 2016 probíhala jednání o **Rámcové dohodě s Arménií**, která obsahuje i obchodní část. Cílem je jednání dokončit během první poloviny roku 2017. Přesto, že ani dohoda s Arménií není preferenční dohodou, je snaha dosáhnout některých závazků nad rámec WTO.

V rámci uskupení EUROMED došlo k posunu pouze u **DCFTA s Tuniskem**, první plnohodnotné kolo jednání proběhlo v dubnu 2016. Další formální kolo bude možné po novém mandátu od nové tuniské vlády. Pokračuje technický dialog. Jednání o **DCFTA s Marokem** stagnovala. Určitého pokroku bylo dosaženo i v rámci vyjednávání **Dohod o hospodářském partnerství (EPAs)**, které EK sjednává se zeměmi Afriky, Pacifiku a Karibiku. V červnu 2016 byla podepsána **dohoda mezi EU a Jihoafrickým rozvojovým společenstvím** a od října 2016 je prozatímně prováděna.

V roce 2016 pokračovala jednání o samostatné **investiční dohodě s Čínou**, která bude zahrnovat úpravu přístupu na trh a následnou investiční ochranu. Zároveň také pokračovala jednání o samostatné **dohodě o ochraně investic s Myanmarem**, jež se pomalu posouvala do své závěrečné fáze.

V oblasti investiční ochrany pokračovalo v roce 2016 **prosazování tzv. „nového evropského přístupu“ k investiční ochraně**, založeného na stálém dvouinstančním soudu, připraveného původně pro dohodu TTIP, do všech dalších jednání vedených na EU úrovni. EU tak nový evropský přístup již zavedla a prosadila v dohodě s Vietnamem a Kanadou, jednání s dalšími zeměmi (Japonskem, Filipínami, Indonésií, Myanmarem a Tuniskem) pak byla v souladu s novým přístupem dále vedena. V otázce reformy řešení sporů investor-stát na multilaterální úrovni EU zahájila s partnery ze třetích zemí konzultace ohledně zřízení multilaterálního investičního soudu. V souvislosti s těmito konzultacemi byla dne **21. prosince 2016 zahájena veřejná konzultace k problematice multilaterálního investičního soudu** a v návaznosti na její výsledky EK plánuje v roce 2017 požádat Radu o zmocnění k zahájení oficiálního jednání ohledně zřízení multilaterálního investičního soudu.